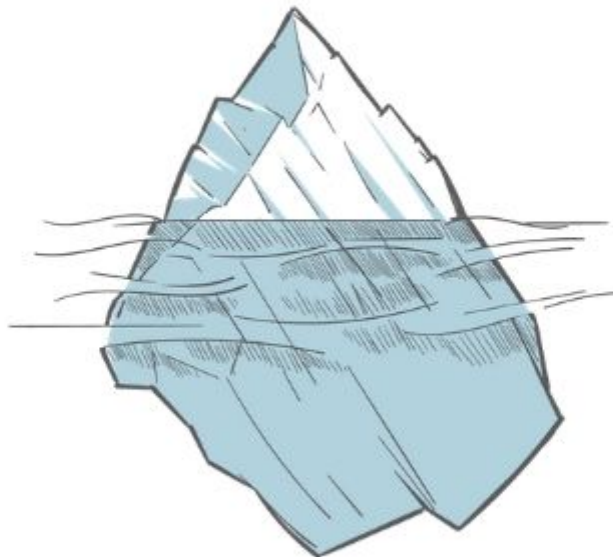

TOURNET

Cross-sectoral networks for
sustainable tourism

IO2- Takornariaqarfinnut piujuaannartitsinermik tunngavilinnut aamma EcoBrandimut ilitsersuut

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

*“Saqqummersitap uuma ineriartortinneranut Europæiske Kommisionip tapiinera
saqqummersitap imaata akuersissutigineranut isumaqataaneranulluunniit
attuumassuteqanngilaq. Imaa tassaaginnarpoq atuakkiortup eqqarsaatai aamma
Kommissioni imaata kingusinnerusukkut qanoq atorneranut
akisussaatinneqarsinnaanngilaq.”*

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Suliniutip taaguutaa: TOURNET: Takornariartitsinermut piujuaannartitsisumut sumiiffiit akimorlugit takornariaqarnermi attaveqarfiit. Cross-sectoral networks for sustainable tourism

Tilskudsafalenummer: 2019-1-DK01-KA202-060287

Naqiterisitsisoq: ARCTIC CIRCLE BUSINESS (Grønland)

Aaqqissuisoq: ERASMUS+ TOURNET-projektimi suleqatigiit:

- CIHEAM-Mediterranean Agronomic Institute of Chania (Grækenland)
- Método Estudios Consultores SLU (Spanien)
- Centro Integrado Público de Formación Profesional Misericordia (Spanien)
- Universitat Politècnica de València (Spanien)
- Centro Europeo de Empresas e Innovación de Burgos (Spanien)
- Visit Greenland (Grønland)
- JU Srednja ekonomsko-ugostiteljska škola Bar (Montenegro)

©Copyright: Erasmus+-projektet TOURNET-mik ingerlatseqatigiit: Cross-sectoral networks for sustainable tourism

Interaktiv PDF-fil

Saqqummiunna: oktober 2021

Imarisai

1. SIULEQTSIUSSAQ:	4
2. EUROPAMIUT TAKORNARIAQARNERMI PIUJUAANNARTITSISUMI ALLAGARTALERSUUTAAT ATUUTTUT: ALLAGARTALERSUUTIT MINGUTSISITSINNGITSUMIK TUNNGAVILLIT	6
3. CSTN-IMUT PIUJUAANNARTITSINISSAMUT PERIUSEQ	15
3.1 ERNGUP PITSAASSUSIA AAMMA CSTN	15
3.2 UUMASSUSILLIT ASSIGIINNGISSITAARNERAT AAMMA CSTN	19
3.3 NUNAP EQQISSISIMATITAP AQUNNEQARNERA.	23
3.4 KINGORNUSSARSAT TIGUSSAANNGITSUT AAMMA CSTN	35
3.5 PIUJUAANNARTITSINEQ TAPERSORSORNIARLUGU DIGITALIKKUT ATORTUT	41
4. TOURNET PIUJUAANNARTITSINERMIK TUNNGAVILIMMIK ILISARNAAT	47
5. PILERISAARINERMI ATORTUT	53

1. SIULEQTSIUSSAQ:

CSTN Green Manual sinaakkutaavoq ornitassami ataatsimut isigalugu piujuaannartitsineq eqqarsaatigalugu ineriartortitsinermi. Sapinngisaq tamaat isumassarsianik amerlanerpaanik imaqassaaq. Taanna eqqarsaatigalugu CSTN Green Manual tassaavoq najoqqutassanik eqikkaaneq takornariagassatut ornitassami piujuaannartitsinermik ineriartortitsinermi ikorfartuut. CSTN-imik soqutigisallit taanna najoqqutassatut atortariaqarpaat mingutsitsinngitsumik suliniummik ataatsimoorussamik ineriartortitsinerminni.

Aappaatigut EcoBrand atortuuvoq immikkoortut ilaannik pinngitsoorani ilaasussanngortitsisoq. Taamaattumik ilitsersuutip periusissianik mingutsitsinngitsunik ammasumik ineriartortitsinermik ikiuissaaq, EcoBrandili immikkoortunik pinngitsoorani angusassanik imaqarpoq. Taamaattumik ornitassaq EcoBrandimik ilisarnaatilik CSTN atorlugu ineriartortissimasaq tikeraarutsigu nalussanngilarput immikkoortut taakku tamaasa takussallugit.

Assersuutigalugu CSTN-ilitsersuummi najoqqutassaavoq hotelit neriniartarfillu tamar-mik uumassusullit assigiinngissitaarnerannik imalinnik plakateqassasut assiuteqarlutillu. Ilitsersuummi mingutsitsinngitsumik tunngavilimmi ilaappat isumaqarpoq tamanna innersuussutaasoq, kisianni akuutissaqanngitsutut meqqilik (økomærket) isumaqarpoq piumasaqaataasoq.

Ilitsersuut mingutsitsinngitsumik tunngavilimmi aamma akuutissaqanngitsutut meqqilimmi CSTN-mi aqutsinermi isummat assigiinngitsut marluk immikkortissavagut: Iluaniittut aamma avataaniittut.

Suliffeqarfiup ilumini aqutsinermini isummertarnera soqutigisaqartunut ataasiakkaanut tunngasuvoq. Immikkoortut ilaatigut hotelini imermik atuineq, neriniartarfinni nerisassanik maangaannartitsinnginnermik annikillisaaneq, taxani nukimmik mingutsitsinngitsumik atuinermik allanillu imaqarput.

Takornarialerinermi piujuaannartitsineq eqqarsaatigalugu europamiut meqqii nalinginnaasut atuuttut annerusumik suliffeqarfiup iluani aqutsinermik ukkataqartuupput. CSTN-imi pingaartuuvoq avataani aqutsineq.

Ataatsimut isigalugu CSTN-ip annertusisamik isummersorneq ineriartortittariaqarpaa. Anguniakkap taassuma annertusisap avataani aqutsineq pingaartumik tunngavigaa.

Avataani aqutsinermi isummersortarneq ataatsimnoortumik periusiuvoq CSTN-imik soqutigisallit immikkoortut akimormatigut. Avataani aqutsineq ingammik uumassusillit assigiinngissitaarnerannut, kulturikkut kingornussarsianik illersuinermut, ilinniartitsinermut sungiusaanermullu, pinngortitap illersornissaanut aqutsinermut, immikkoortunut tigussaannngitsunut siuarsaanermut il.il. attuumassuteqarpoq.

Assersuutigalugu neriniartarfiit ilaat nerisassanik maangaannartitsinermik annikillisaaniarluni periusiliorsinnaavoq, kisianni CSTN ajunngitsuliornermut qitiummat nerisassat sinneruttut CSTN-imut tunissutiginnissaannut periusiorsinnaapput.

Assersuutigalugu CSTN nunap ilaa inoqarpallaartoq killilersorsinnaavaa allallu ineriartortillugit, tamaani oqartussat soqutigisaqatigiiummata.

Assersuutigalugu ESMV-atuarfik CSTN-miik soqutigisaliummat pisariaqartitamik tunngavigalugit neqeroorutaat tulluarsarsinnaavaat. Paarlattuanillu.

Eqikkaalluni oqartoqarsinnaavoq CSTN-imi isummersorneq annertusisq pingaaruteqartuuvooq. Ilitsersuut mingutsitsinngitsooq atortussaavoq pingaarneq.

Alloriarneq alla tassaavoq akuutissartaqanngitsup meqqia. CSTN ilitsersuummik mingutsitsinngitsumik ineriartortitsinermik misilittagaqalerpat EcoBrand periusiuvoq naleqquttoq saqqumilaarnerulernissamut. Taamaattumik takornarianik amerlanernik pissarsinissamut periusiuvoq, kisianni aamma takornarianik minngutsitsinnginnermik eqqarsartunut. Pitsaassutsimut meqqit atuuvoq.

Takornarianut mingutsitsinnginnermik eqqarsartunut meqqit amerlanerpaat ukkataraat suliffeqarfiup iluani immikkoortoq, taava anguniagaq annertusisq pingaaruteqartariaqarpoq, aamma CSTN EcoBrandimut misigisassaq ilumoortoq qulakkeerniarlugu.

Takornarianut misigisassat ilumoortut piujuaannartitsisullu CSTN-imut siunissaapput!

2. EUROPAMIUT TAKORNARIAQARNERMI PIUJUAANNARTITSISUMI ALLAGARTALERSUUTAAT ATUUTTUT: ALLAGARTALERSUUTIT MINGUTSITSINNGITSUMIK TUNNGAVILLIT

Takornariartitsineq sammisaqartitsineruvoq sunniutilerujussuaq. Taamaattumik takornariartitsinermi meqqit mingutsitsinngitsumik tunngavillit piujuaannartitsinermit siuarsaaqataasarput.

Immikkoortut akimorlugit eqqarsarneq takornariagassamut mikisumut immikkoortitikkamullu piujuaannartitsinerup aqunnissaanut sinaakkutaavoq naleqquttoq. Piujuaannartitsineq pingaaruteqarpoq. Tamanna peqqutigalugu takornariaqartitsinermi immikkoortut akimorlugit attaveqaqatigiiffiit (CSTN) takornariaqarnermi ilisarnaammik mingutsitsinnginnermik tunngavilimmik ineriartortitsisariaqarput.

Takornariaqarnermi immikkoortut akimorlugit attaveqaqatigiiffik (CSTN) aqutseriusiuvoq win-win-imik siursaasoq, takornariagassatut tikitassami mikisumik immikkoortitikkamillu. Assersuutigalugu takornariartitsinerup kingunerluutaanik – soorlu mingutsitsinermik - annikillisaanissamut periarfissiimmat, kisianni aamma assassorluni eqqumiitsulianik, tamaanimiut nerisassaataannik ileqquinilluunniit siursaanissamut periarfissiilluni. Tassa piujuaannartitsinerup isumaa siammasissoq.

Pikkorissarnermi uani siunnersuutigaarput inuiaqatigiit mikisut ineriartornerat siuarsarniarlugu, ornitassani mikisuni takornariartitsinermik piujuaannartitsisumik aqutseriuseq ineriartortinneqassasasoq: Takornariaqarnermi immikkoortut akimorlugit attaveqaqatigiit (CSTN). Takornariagassamik tikitassamik piujuaannartitsisumik ineriartortitsinermi CSTN atortuuvoq pingaarutilik. Takornariagassap immikkoortiteqqatinnera takornarianik amerlanernik pissarsinissamik aamma pingortitap aamma kulturikkut avatangiisit illersornissaanut periarfissiivoq. Takornarissanik siammaaneq pissusissamisuulissaaq. CSTN-itaaq takornariagassap iluani assigiinngissuseq siuarsassavaa.

CSTN-imik eqqarsarnerup piujuaannartitsilluni ineriartornermi anguniagassat toqqaannartunik atassuteqarfigai. CSTN-imik periuseq piitsuussusermut, naligiinnginnermut, silaannaap allanngoriartorneranut, avatangiisit ajoqusernerannut, eqqissinermit aamma naapertuilluarnermut tunngasunut ilungersuanernut iliuusissiaqarpoq.

CSTN-it soqutigisaqatigiinnut amerlasuunut tunngasinnaapput, takornariaannaanngitsunut piujuaannartitsinermit periarfissanik siursaaniartunut ataatsimoortumik eqqarsartunut.

CSTN-ip attaveqatigiiffianut atortussaq naleqquttoq tassaavoq meqqimik mingutsitsinngitsumik tunngavilimmik ineriartortitsineq. Taamaattumik pingaaruteqartorujussuuvog takornariartitsinerup iluani meqqinik mingutsitsinnginnermik tunngavilinnik atuuttunik ilikkagaqarneq. Maanna assersuutininik sisamanik ilisarititsissaagut.

Assersuutit:

1. Green Globe-programmi
2. Sloveniap mingutsitsinngitsumik tunngavilimmik aqqissuussinera
3. TIKITASSAT MINGUTSITSINNGITSUMIK TUNNGAVILLIT 100-T PITSAANERPAAT
4. EUROPARC

1. GREEN GLOBE-PROGRAM

Green Globe-programme naggueqarpoq FN-ip Rio de Janeiro Earth Summit 1992-imi pisumit, tassani naalagaaffit qullersaat 182-it nunarsuarmit tamanit pisunit ineriartortitsineq piujuaannartitsisoq ineriartortinnissaannut tunngaviit Agenda 21 akuerimmassuk. FN-imi ataatsimeersuarnermi aatsaavissuaq taamatut pisoqarpoq, tassami nunarsuarmit pisortat ataatsimoorlutik akuerimmassuk pisuussutininik ataavartuunngitsunik atuinerup pinngortitamik ajoqusiisarneranik kinguneqartitsisarnera naqissusermassuk.

1990-ikkut aallartinneranni oqaaseq takornariartitsineq piujuaannartitsisoq pileriartorpoq. Takornariartitsisartut allanartut sammisaqartitsinermit pinngortitamut sunniutaannik erngumassutillit, sunniutillu taassuma qanoq pitsaanerpaamik uuttorneqarsinnaaneramik pingaartitsisut, ikittuinnaasutut immikkuullarissumillu soqutigisalittut isigineqartarput. Takornarialerisut pinngortitami sammisaqartitsinermit sunniutinik uuttuinnermut soqutigisaqartut, aamma tamatuma kingorna sunniutit tamakku annikillisarinnissaannut periusissianik ineriartortitserusuttut piviusunngortitserusuttullu aqqutissiuunniarlugit Green Globe ineriartortinneqarpoq.

Ataatsimeersuarnerup kingorna, ukiullu marluk ineriartortitsererup kingorna Green Globemut ilaasortarngorsinnaaneq pilersinneqarpoq. 1994-ip naajartornerani angalatitsisartut peqatigiiffiit 19-it suliniut tapersersimavaat, aamma ataatsimoorullugu pilersaarinnermik periusissiaminni Green Globe ilaasortaminnut pilersaarutigisimallugu.

1995-imi Green Globemut ilaasortat 350-nngorsimapput nunani 74-imi. Green Globemut avatangiisit pillugit pilersaarutaa World Travel Marketimi pingaaruteqartut

inississimavoq, World Travel Marketillu Environmental Awareness Day siullermeerluni saqqummiutilermagu aaqqissuussinerani ikiorsimallugu.

Suliffeqarfiup pitsanngoriarnera, sumiiffinnilu najugaqartunut Agenda 21-p tunngavii siammarterniarlugit Green Globe-p tikitassanut pilersaarusianni 1997-imi ilusilersorpaa. Vilamourami (Portugalimi), Jersey, Kretami aamma Korfumi misiliinerit aallartinneqarput. Nunap immikkoortuani piginneqatigiit siulliit Caribbean Hotel Association pilersinneqarput taaguuserlugit Caribbean Alliance for Sustainable Tourism CAST (<http://www.cha-cast.com>). 1998-imi Green Globep suliniutaani ilaasortat nunani 100-ni 500-nngorsimapput. Aamma 1998-imi Sustainable Tourism Cooperative Research Center (STCRC) Australiamiittoq suleqatiserineqarpoq, tassani STCRC takornariaqarnermi piujuaannartitsineq pillugu nunarsuarmi ilisimatusarfittut Green Globellu suliniutaanik eqeersimaarluni siammarterisutut atuutilerluni.

Marts 1999-imi ukiumoortumik Green Globemik akissarsianik agguaassineq ITB Berlinimi, angalatitsisartut saqqummersitsisarfianni nunarsuarmi siuttut ilaanni ingerlappaa, suliffeqarfinnullu 20-nut agguaallugu. WTTC-ip ataani aamma International Hotel & Restaurant Association peqatigalugu, Green Globep akuersinermit tikitassallu aqunnissaanut pilersaarutaa FN-ip Piujuaannartitsisumik Ineriartortitsinermit ataatsimiititaliarsuani erseqqissarneqarpoq, taanna New Yorkimi april 1999-imi pivoq. Green Globe kattuffinngorpoq namminersortoq World Travel & Tourism Councilimiillu immikkuulerluni 1999-imi.

2000-imi Green Globe Asia Pacific (GGAP) suleqatigiiffinngorpoq (joint venture), tassani Green Globe Ltd. (UK) peqatigilerlugu, saqqummiunneqarporlu Pacific Asia Travel Association-ip (PATA) ataatsimeersuarnerani Hong Kongimi pisumi.

Ineriartortitsineq piujuaannartooq pillugu nunarsuarmi tamanit peqataaffigineqartumi ataatsimeersuarnermi Johannesburgimi 2002-mi pisumi, suliffeqarfiit takornariartitsineq piujuaannartitsisumik angusaqarniartut ikiorniarlugit, Green Globe ilusilersuisuuvoq. Suliniut aamma ineriartortinneqarpoq Mohonkimi isumaqatigiisummik eqqortitsisussanngorlugu, taanna takornariartitsineq piujuaannartitsisup akuersissutiginnissaanut najoqqutassianik eqikkaavoq.

Green Globe Accreditation 2002-mi pilersinneqarpoq naliliisartut akuerisaasut assigiinngitsut pitsaassutsumik attatitsiinnarnissaat anguniarlugu, ilaapput SGS (nunarsuarmut tamarmut siaruaattoq), AJA (nunarsuarmut tamarmut siaruaattoq), Groupa Mendez (Mexico) aamma GT Certification (Amerika Kujalleq). Naliliisartut nunavissuarni sisamani ilinniartinneqarput nunaminni naliliisinnaangortillugit.

Green Globe-akuersissutaa

Green Globe-akuersissutaa suliffeqarfinnut angalatitsisunut takornarialerisunullu aamma pilersuinermit suleqataanut nalilersuutaavoq aaqqissugaq

piujuaannartitsinermi angusanik naliliisartooq. Suliffeqarfiit pitsanngoriartorerit nakkutigisinnaavaat aamma angusat uppersarlugit suliffeqarfimmi ingerlatsineq aqutsinerlu piujuaannartitsinermik tunngaveqartuusup akuersissutigineqarneranut.

Green Globe Standardip ilaatippai piumasaqaatit pingaernerit 44-t, tassanilu 380-t sinnerlugit eqqortitsinernut takussutissat. Takussutissat atuuttut akuersissutip suussusia najoqqutaralugu, nunap sumiissusia kiisalu tamaani pissutsit najoqqutaralugit allanngorarpot. Green Globe Standardi tamarmi ukiumi ilivitsup iluani marloriarlugu misissorneqassaaq naleqqussarlugulu.

Green Globe piujuaannartitsineq tunngavigalugu akuersissutit allat nunarsuarmiittunut naleqqussarnissaanut peqataavoq. Naleqqussarnermi suliap piumasaqatit pingaernerit attatiinnarnissaanut suliaqarpoq aamma sumiiffimmi najugallit malitassaannik akuersissuteqartarnermigut nunap immikkoortuani apeqqutit sammisarlugit.

Green Globe Standardip nunat assigiinngitsut malitassaat isumaqatigiissutaallu uku tunngavigaat:

- Takornariartitsineq piujuaannartitsisumut nunarsuarmi tamarmi atuuttunut piumasaqaatit
- Global Partnership for Sustainable Tourism Criteria (STC Partnership)
- Baseline Criteria for the Sustainable Tourism Certification Network of the Americas
- Agenda 21 aamma ineriartortitsinermut piujuaannartitsisumut tunngaviit naalackersuisunit 182-init FN-p Rio de Janeiro Earth Summitimi 1992-mi pisumi akuerineqartoq
- ISO 9001 / 14001 / 19011 (International Standard Organisation)

2. Sloveniap mingutsitsinngitsumik tunngavilimmik aaqqissuussinera

Sloveniamiut takornariartitsinerat mingutsitsinngitsumik tunngavilik 2015-imi piviusunnngortinneqarpoq sloveniamiut takornariaqarneq pillugu siunnersuisoqatigiannit siulersorneqartumik.

GoodPlacemit aamma Green Destinationsimit tapersersorneqarluni suliniutip siunertaraa Sloveniap nunarsuarmi takornariarfissatut piujuaannartitsisutut erseqqissarnisaa.

Suliniutip piviusunnngortinnerani inernerit ilaat aaku:

- SLOVENIAMI TIKITASSAT 54-T MINGUTSITSINNGITSUT
- KOMMUNIT 34 %-II AKUERISAAPPUT

➤ **TAKORNARISSAT 78 %-IISA TIKITASSAT MINGUTSITSINNGITSUT
TIKERAARTARPAAT**

Sloveniap mingutsitsinngitsumik tunngavilimmik aaqqissuussinerminut atatillugu aamma illusimmavinnut, naatsiivilianut, angalatitsivinnut, takornarianit ornigarneqartunut, iggavinnut aamma sissanut malitassanik ineriartortitsivoq.

3. TIKITASSAT MINGUTSITSINNGITSUMIK TUNNGAVILLIT PITSAANERPAAT 100-t

Tikitassat mingutsitsinngitsumik tunngavillit 100-t toqqarneqartarput ukiumoortumik allattorsimaffik 100 tunngavigalugu, allattorsimaffillu tikitassanik 100-nik pitsaasumik sulisaatsimik pitsaanerpaanik oqaluttuassalinnik imaqartarpoq.

Tikitassat taakku ilungersortarput akisussaaffeqartumillu takornariartitsinermik piujuaannartitsisup tungaanut siuariartupiloortarlutik, inuiaqatigiinnut sumiiffimmi najugaqartunut angalasunullu misigisassanik pilerinartunik pilersitsinermikkut. Oqaluttuaat ineriartortitsisut sunniuteqarluartullu allanut agguaanneqartarput assersuutitut isumassarsisitsisussatut atorineqarniassammata. 2014-imili Green Destinations ukiut tamaasa (2015 eqqaassanngikkaani) tikitassat 100 tulluusimaarlutik suliaminnik naammasisaannik nersornaasertarpaat aamma nunarsuaq tamakkerlugu takuneqaqqullugit.

Top 100-mut unamminermut qinnuteqaatit kikkunnit tamanit, kattuffinnit imaluunniit suliffeqarfinnit tamanit nassiunneqarsinnaapput tikitassaq sinnerlugu.

Ingerlatseriaaseq aamma Top 100-mut unamminerup nalilerneqarnera kattuffinnit suleqatigiinnit nakkutigineqartarpoq ikorfartorneqarlunilu Green Destinationsinit aqunneqarluni.

2021-miit tikitassat pitsaanerit 100 sulisaatsimik pitsaasumik oqaluttuartumik nassiusseqquneqartalissapput ataani taaneqartuni ataaseq ukkataralugu:

1. Tikitassamik pilersuineq sumiiffimmi najugalinnit pilersuisoqarnerulersillugu
2. Pilersuinermi karbonimik atuineq annikillisaasoq
3. Takornarianik aallaqqaatanit aallartitseqqinneq & pilersitseqqinnerlu
4. Avatangiisit aamma silap pissusia
5. Kulturi ataatsimooqatigiinnerillu
6. Pinngortitaq aamma piujuaannartitsisumik takornariartitsineq

Good Practice Storymik naliliineq ukuninnga tunngaveqarpoq:

- Takussutissiinerup naammalluassusia
- Nutaaliornerup qaffasissusia
- Sunniuteqarluassuseq
- Nutaaliornerup siammarterneranut qaffasissuseq
- Piujaannartitsinermut sukanik takussutissaqarneq (aningaasaqarnikkut, inunnik isumagininnikkut aamma avatangiisinut tunngasuni).
- Ukioq siulleq qinnuteqartut piumasaqaatit pingaarnerni 30-nit 15-t naammassisimassavaat.
- Ukiup aappassaani qinnuteqartut piumasaqaatit pingaarnerni 30-t tamaasa naammassisimassavaat.

UKIOQ SIULLERMI PIUMASAQAATIT

1. Tikitassami piujaannartitsinissamut ataqatigiissaarisooq
2. Tikitassami isumalluutit naatsorsuutaannik takutitsineq
3. Tikitassap aqunnissaanut anguniagaqarneq imaluunniit periuseqarneq
4. Takornariaqarnerup pinngortitamut sunniutaanut qisuariarneq
5. Nunap isikkua aamma pinngortitaq
6. Igitassanik annikillisaaneq
7. Angalanerit aniatitaanik annikillisaaneq
8. Nukimmik atuinerup annikillisarnera
9. Kulturikkut kingornussarsiat tigussaasut
10. Kingornussarsiat tigussaangitsut
11. Pilersaarusernermi inuiaqatigiinnik peqataatitsineq
12. Sumiiffimmi najugaqartunik aallarnisaasunik tapersiineq
13. Sumiiffimmi najugaqartut sanaartugaannik sullissinerannillu siuarsaaneq
14. Peqqissuseq
15. Suliffiit akornanni piujaannartitsinermik siuarsaaneq

UKIUP AAPPASSAANI PIUMASAQAATIT

1. Ukiumi siullermi piumasaaqatit tamaasa +
2. Tikeraat amerlassusiinik passussineq
3. Tikeraat nunap ilaani piffinnilu mianernartuni pissusilersorneri
4. Pinngortitamik illersuineq aamma takornarissanik nakkutiginninneq
5. Uumasut atugarissaarnerat
6. Nipi
7. Mingutsitsineq annikitsoq
8. Imerkik errortuutikumik saliineq
9. Igitassanik immikkoortiterineq atoqqiinerlu
10. Nukissiuutit ataavartut
11. Silap pissusianut navianartunut qisuariarneq
12. Takornariaqarnerup kulturimut sunniutaanik passussineq
13. Inuit pisinnaatitaaffii
14. Najugaqartut ilorrisimaarnerat
15. Pigisanik atorluaaneq
16. Piujuuaannartitsinissamut malitassat

4. EUROPARC

EUROPARC federation tassaavoq Europami nunap ilaanik illersuisut nipaata aamma kattuffiat. Kattuffiit amerlasuut assigiinngitsut aamma inuit ataasiakkaat politikkimik ingerlatallit aamma nunat allanngutsaaliukkat nunallu illersukkat aqunneqarnerini ingerlatallit katersuuffigaat. Ilaasortai sumiiffiit nunanit illersukkat 400-t sinnerlugit amerlassusillit Europami nunani 36-neersut sinniisuuffigaat. EUROPARCip siunertaraa nunap ilaanik illersukkani ilisimasaqalernissap allisarnissaa tapersersuinissaalu aamma taakku akornanni ajunngitsumik aqutsineq siuarsassallugu.

Takornariartitsineq piujuuaannartitsisoq pillugu europamiut isumaqatigiissutaat (ECST) nunap ilaani illersukkani aqutsinermi atortuuvoq naleqquttoq, taassuma nunap ilaa illersugaq ineriartortissinnaavaa takornariaqarneq piujuuaannartitsisoq atorlugu. ECST pingasunut agguarneqartarpoq:

1. Tikitassat piujuaannartitsinermik tunngavillit

Nunap ilaani illersukkani takornariartitsineq piujuaannartitsisoq pillugu europamiut isumaqatigiissutaanni oqaatsit pingaaruteqartut uku ilanngunneqarsimapput:

- pingortitamik aamma kulturikkut kingornussarsiani illersuineq
- soqutigisalinnik tamanik peqataatitsineq,
- peqatigisaqatigiilluni suliaqarneq sunniuteqarluartoq,
- takornariaqarnermik piujuaannartitsisumik periusissamik suliaqarnissamut pilersaaruserneq aamma piviusunngortitsineq
- kikkut tamarmik piujuaannartitserusullutik suliaqarnissaanni avatangiisikkut, inuttut inooqataanikkut aamma aningaasarsiornikkut pitsaaqutit piviusunngortinnissaat.

2. ECST-qarfinni suleqatit piujuaannartitserusuttut

Suliffeqarfiit piujuaannartitsinermik ingerlataqarnissamut akuerisaasut nalilerneqartullu iluaqutinik makkuninnga pissarsissapput:

- Nunap ilaanik illersukkani oqartussaasunik qaninnerusumik suleqateqarneq;
- ECST-ip ilisarnaataanik atuinnissamut pisinnaatitaaffeqarneq;
- ECST-ip nittartagaani saqqumilaarneq; Tassani paasissutissaatitit ilisaritissinnaavatit.
- Peqataaneq ilinniartitsinissamut aamma pilersaarinnissamut periarfissaqarluni, taakkulu ineriartorteqqinneqarsinnaapput;
- Suliffeqarfinnik allanik ECST-mit akuerisanik suleqateqarneq;
- Suliniutini aamma aningaasaliinerni peqataasinnaaneq.

3. ECST-qarfinni angalatitsisartut piujuaannartitsisut

Angalatitsisartut piujuaannartitsisut nunap ilaanut illersukkanut tikeraanik angalatitsisartunut.

PIUJUAANNARTITSINEQ & SULEQATIGIINNEQ

Nunap ilaani illersukkani oqartussanik qaninnerusumik suleqateqarnissaq ajornarunnaarsippaa;

Sanaartukkanik kiffartuussinermillu piujuaannartitsineq nukittorsarpaa;

Tikeraat naammagisimaarinninnerat allisarpaa;

Avatangiisinut, aningaasaqarnikkut aamma inuttut inooqataanikkut iluaqutit uuttorneqarsinnaasut angunissaannut periarfissippaatsit;

Pinngortitamut aamma kulturikkut kingornussarsiaavit illersornissaannut piujuaannartitsisumillu aqunnissaannut toqqaannartumik ilanngussivoq.

SAQQUMILAAARNEQ & SIARSAANEQ

Suleqatinut aamma angalatitsisartunut ECST-ip ilisarnaataanik atuinissamut pisinnaatitaaffeqarneq;

EUROPACK-ip nittartagaani aamma attaveqatigiiffiup ilaani tikitassanut piujuaannartitsisuni saqqumilaarneq;

STAR Awardsinut – suleqatigisanut aamma angalatitsisunut EUROPARC-pris immikkut ittoq Europa-Parlamentimit tunniunneqartartumut - qinnuteqarnissamut pisinnaatitaaneq,

Nersugaaneq aamma nuna tamakkerlugu Europamilu qaffatsitaaneq.

ATTAVEQATIGIINNEQ AAMMA PIGINNAASSUSEQORTUSAANEQ

Europami tikitassat piujuaannartitsisut attaveqatigiiffiannut nutaanik niueqateqarnissamut ineriartortitsinissamik periarfissiisumut isersinnaatitaaneq;

Suliffeqarfiit allat takornariartitsineq piujuaannartitsisumik ingerlatsisunut attaveqarsinnaaneq;

Suliniutinut aningaasalersuinernullu ilaanissamut periarfissaqarneq;

ECST Network Meetingsini peqataanikkut isumassarsianik nutaanik ilikkagaqarneq;

Peqataaneq ilinniarnissamut aamma pilerisaarinermut periarfissaqarneq

EUROPARCIP "bibliotekianut" onlinekkut atortussanut aamma takornariartitsinermut piujuaannartitsisumut pikkorissarnissamut isersinnaatitaaneq.

3. CSTN-IMUT PIJUAANNARTITSINISSAMUT PERIUSEQ

Immikkoortumi uani CSTN-imut pijuaannartitsinissamut periutsimi sammisanik pingaaruteqartunik arlalinnik imaqarpoq. Sammisag siulleq tassaavoq erngup pitsaassusia pingaaruteqarnera, imeq nunaateqarfinni qanoq atorreqarsinnaava, erngup imeqarfinni annertussusia allanngorarsinnaammat tamakku eqqarsaatigalugit. Kiisalu imeqarfinni takornariaqarnej erseqqissaatigineqarpoq, tassami sumiiffiit taamaattut takornariaqarnermut tulluurtuupput pingortitap pinnissusia aamma uumassusillit assigiingissitaarnerat pissutigalugit.

Sammasap aappaa tassaavoq uumassusillit assigiingissitaarnerat aamma CSTN. Tassani oqaatigineqarpoq imeqarfiit nunarsuarmi uumassusillit ataqtiginneranni naammassisaqarluartartut ilagimmassuk, aamma nunap ilaani taamaattuni iluaqutip pingaarnersaraa. Aammattaaq avatangiisit pillugit ilinniartitsineq nassuiarneqarpoq kiisalu sammisaasinnasut soorlu tikeraarnerit aqutillu, workshopsit il.il. naggataatigut assersuutitut sammineqarpoq timmissanik isiginnaartartut / misissuisartut.

Sammasat pingajuat tassaavoq pingortitap illersukkap aqunneqarnera, taassuma nunap ilaanik illersukkamut oqaatsit tunngiviusut erseqqissarpai, paasinissaanut pingaaruteqarmata, nunap ilaa qanoq atuuffeqarnerasoq aamma aqunneqarnissaannut pilersaaruserneq. Pilersaaruteqanngippammi iliutsit siammarnissaat ilimanarneruvoq aamma sunneeqatigiinneq amigaataalissaaq.

Sammasat sisamaat tassaavoq kingornussarsiat tigussaangitsut aamma CSTN, tassani iliutsinik 28-nik siunnersuuteqarpugut CSTN-ip kingornussarsiat tigussaangitsut takornariaqartitsinermik ineriartortissinnaasai.

Sammisag naggataarutaasoq tassaavoq digitalikkut atortut pijuaannartitsinermik ikorfartuisut, tassani nassuiarneqarput digitalikkut atortut atorreqarsinnaaneri takornariartitsinerup ineriartortissinnaaneranut aallarteqqissinnaaneranullu suliaqarnermik nangitsisoq, taakku pijuaannartitsineq nutaaliernerlu tunngavigalugu suliaapput, soorlu Smart City aamma Smart Tourism, Big Data, dronet il.il.

Immikkoortumi uani sammasat naalisassagaanni tassaapput CSTN-imut pijuaannartitsilernissamut periusissiorinissamut pisariaqartut, aamma isumaqarpugut anguniagaq anguneqarsinnaasoq killiffiit taakku malikkaanni.

3.1 ERNGUP PITSAASSUSIA AAMMA CSTN

Inuiaqatigiittut – illit uangalu – nuna najugaqarfigaarput, atuariartorfigisarparput imaluunniit suliffigarparput aamma eqqissisimaarfigisarparput. Nuna nerisassiornermut atortarparputtaaq aamma tunisassiorfigalugu. Nuna qanoq atoneripput pingasunut pingaarnernut agguarsinnaavarput: Inunnut, iluanaarnissamut aamma planetimut ('P' pingasut, tuluttut: people, profit, planet). Taamaattumik aalajangernissag pisariaqarpoq nuna atugarput iluaqutigalugu

(inuaqatigiittut aamma aningaasarsionnikkut, taamaattumillu inunnut aamma iluanaarnissamut) qanoq atussaneripput pinngortitaq (planet) ajoqusernagu. Atuuffiit pingaarnerit pingasut oqimaaqatigiippata nuna piujuaannartitsisumik atussavarput. Pingaaruteqarput nunap piujuaannartitsisumik atornissaa, uagut – aammali kinguaassavut – avatangiiseq inuuffigissallugu pitsaasoq inuuffiginiassagatsigu.

Imeqarfinni annertuumik nunalerinermik sunnerneqartartumi imermik aqutsineq

Kuunnit, sinerissami qunnernit imaluunniit imeqarfinnit, soorlu tatsinit aamma tasinngortanit (lagune) imermik agguataarineq inerittunit/naatitanit piumaneqartut naammassiniarlugit ukiut akullerni (middelalder) Akullersuarmi allanngujitsuusimavoq. Andalusiami imerpalasut naqitsinerannik atorluaaneq, nassaarsiullaqqissusermik atuinikkut, erngup annikippallaap aqunnissaanut periarfissaqartilarpaat Akullersuarmi imermik amigaateqarfiusumi inerittunik naatitsisarfinnut nunanut pissuseqqaamisut ittunut ingerlatittarsimavaat. Periutsinik taakkuninnga ineriartortitsinerup nunap ilaanik allanngortitserujussarnernik amerlasuutigut ajornarunnaarsitsipput, naak nuna inunnit aqunneqaleraluartoq kingunerisimavaat nunalerinikkut uumassusillit ataqatigiinnerannik pingaarutilinnik kingusineqarsimanerannik. Ilumummi uumassusillit ilaat ukiut ingerlanerini nunamut inunnit ilusilersorneqartunut naleqqussarsimapput.

Spaniami, ingammik sinerissami, imeqarfippassuaqarpoq. Taakku tamangajammik inunnit sunnerneqarsimapput nunalerineq (nalinginnaasumik naatitat erngup iluaniittut, soorlu qaqorteqqasunik naatitsiviit), uumasuuteqarneq imaluunniit paaalluni suliat (piniarneq, aalisarneq, tarajuliorneq il.il.) siuarsarniarlugit.

Nunalerinerit imeqarfinni ineriartortitani kingunerisimavaa nunap ilaanik allanngortitsinerit pingaarutillit erngup aqunneqarnera eqqarsaatigalugu. Imermik pilersuineq aamma paaaneq, kussiat kiisalu erngup qummut killingi aamma imermik qarsutsitsisarnerit piffissap ilaani aqunneqartarsimapput naatitat / inerittut tamaani naatinneqartartut pisariaqartitaat naammassiniarlugit aamma allaat suliat allat, soorlu aalisarnerit piniarnerilluunnit. Nunap ilaa inummit naleqqussarneqangaatsiarsimagaluarpuunniit uumassusillit annertuumik assigiinngiarnertik attatiinnarsimavaat.

Imeqarfiit amerlasuutigut nassuiarneqartarput nuna imermik akoqarluartoq imaluunniit imermik amigaatilik. Imeqarfik tassaavoq uumassusillit ataqatigiinnerat imermik atajuartumik imaluunniit ukiup qanoq ilinera najoqqutaralugu qarsunneqarsimasooq, tassani pisut oxygenitaqanngitsut pisarput. Imeqarfiit nunanit allanit imeqarfinniilluunniit immikkoornerannut pissut pingarneq tassaavoq, erngup naasui ilisarnartut nunamut imertalimmut assigineqanngitsumut naleqqussarsimasut.

Missingersuutip taassuma killingi siammasipput aamma assigiinngitsunik nassuiaateqarput, imeqarfinnut assigiinngitsunut suussusersiunermi. Ramsarimi isumaqatigiissutip nunap immikkoortuinut taakkununga ataasiakkaanut naleqqussarlugit nassuiaasersorpaat nunarsuarmi tamarmi akuerineqartunik, naak nunap ilaani arlalialunni naalagaaffimmiluunniit nassuiaatit aamma amerlasuutigut atorineqarajuttaraluartut. Assersuutigineqarsinnaavoq US Fish and Wildlife Service-p nassuiarneqarnera (1979):

”Imeqarfiit nunap ilaajupput nunarsuup aamma erngup aaqqissugaanerata piffissami ikaarsaariarnerani, tassani nunap iluata erngata qummut killinga nalinginnaasumik qaavata eqqaaniippat imaluunniit qaavata qanittuaniippat imaluunniit nuna imermik ikkattumik qallerneqarsimappat. Imeqarfiit uuminnga ukuninngaluunniit ilisarnaateqarsinnaapput:

- 1) Minnerpaamik nuna piffissap ilaani erngup naasoqarnerussaaq.
- 2) naggorissaatip annersaa tassaavoq issoq imermiittoq issortaa imiianneqanngitsoq.
- 3) naggorissaat imermik erivittoq imaluunniit imermik ikkattumik ukiut tamaasa najartornerup nalaani piffissap ilaani qallerneqarsimassaaq.”

Naalisarlugu imeqarfiit nassuiarneqartarput imermik pillit. Nunap ilaani imeqarnera aalajangersarneqartarpoq – uumassuseqartutigit pinnguutit, pinngortitap aamma kemiimut tunngasuni ilisarnaataatigit nunap ilaaniittumi. Imeqarfiit amerlasuut nunap qatsissup aamma imermik uumassuteqartut ikaarsaarfianni uumassusillit ataqatigiianneranniipput, naak ilaat qatsissup iluliumaniikkaluartut imermik katersallit imaluunniit nunap iluata ernganik nunap qaanukartumik qallikkat. Imeqarfinni erngup annertussusia allanngorartorujussuusinnaavoq. Imeqarfiit ilaat imermik qarsutseqqajuaannarput, allalli ukiup qanoq ilinera najoqqutaralugu taamaallaat qarsunneqartarlutik, kisianni qarsutsiffiunngitsumi nuna imermik ulikkaaqqajuaannangajakkaluartoq. Imeqarfiit allat qaqutiguinnaq qarsunneqartarput, kisianni nuna imermik ulikkaaqqanera suli atuuppoq, naasut imermut naleqqussarsimasut naanissaannut suli periarfissiimmat, aamma nunap pissusia imermut naleqqussaqqasup ineriartortissinnaallugu.

<http://www.wetlands-initiative.org/what-is-a-wetland/>

<https://www.ramsar.org/>

<https://www.epa.gov/wetlands/what-wetland>

Imeqarfinni takornariaqarneq

Imeqarfiit takornariarfissatut piukkunnartuupput pinngortitap alianaannera aamma uumassusillit assigiingiaarnerat pissutigalugit. Isumassarsiamit isertitat amerlangaatsiarsinnaapput, aamma sumiiffimmi najugallit nunamilu inuit inuussutissarsionerannut tapertaasinnaavoq. Imeqarfiit aamma kiffartuussinernut allanut tunniussaqsinnaapput, soorlu imermik, nerisassanik, imermik saliinermik, pinngortitap neriuneranik aqutsineq il.il., taakkulu takornarissanut iluaqutaapput aamma nunap ilaani uninnganissaannut kaammattuissapput.

Imeqarfinni eqqaannilu takornariaqarnermit isertitat nuna tamakkerlugu aamma sumiiffimmi najugaqartut aningaasaqarnerannut annertuujusinnaapput: Storbritanniame Broadsi suliffinnut ukioq naallugu 3.000-itut amerlatigisunik atorfinnik tapersiivoq; inuit 1,6 millionit sinnerlugit Great Barrier Reef ukiut tamaasa tikittarpaat, assigaa 1 milliard USD-inik isertitaqarnermik. Kisianni piujuaannartitsinngitsumik takornariaqartitsinerup kingunerisinnaavaa piffissaq sivikitsuinnarmi iluaqusiineq, kisianni piffissaq sivilunerusoq eqqarsaatigalugu aamma annaasaqaataasunik, imeqarfiit peqqissusiannik, uumassusillit ataqatigiiaarnerannik aamma sumiiffinni najugallit inuussutissarsiutaannik ulorianartorsiortitsilersinnaalluni.

Imeqarfinni takornariartitsineq sumiiffimmi najugallit aamma nuna tamakkerlugu inuinit uumasuillu iluaqutitaqarpoq. Iluaqutit aningaasaqarnikkut nukittorsaarnermit inuussutissarsiutinut piujuaannartitsisunut, inuiaqatigiinnut peqqissunut, aamma uumassusillit ataqatigiissut uummarissarnerinut. Nunarsuarmi Ramsarip nunaatut taaguusikkani 35 %-iini takornariaqartoqartarpoq, aamma procentii nunap ilai akimorlugit allanngorneq ajorput. Imeqarfiit tamaasa takornariaqarfiussanersut eqqarsaatiginissai pingaaruteqarput, Ramsarip nunaatut taaguusikkat kisiisa pinnagit, tassami isumaqatigiissummut isumaqatigiittut imeqarfiit tamaasa aqunnissaat pisussaaffigilertarmassuk.

Nunarsuaq tamakkerlugu imeqarfiit uumasuillu takornariarnermi misigisassat tunngaviusut ilagilluinnarpaat aamma kulturimik paasiniaalluni angalanerni: assigiingitsunik periarfissallit soorlu Norgemi kangerluit alianaatsut tikeraarnissaannut, imaluunniit Port Launaymi Seychellerini Ramsarip nunaatut taaguusikkami seqerngup tarrilerneru tupinnartup misiginissaanut. Takornarissat kulturit assigiingitsut qujamasuutigisinnaavaat imeqarfinni pinngortitap alianaatsut takullugit. Assersuut alla, imeqarfiit, takornariaqarneq aamma kulturi imminnut ataqatigiilluartut, tassaavoq kulturikkut misigisaq assissaqanngitsoq, taakku uani takuneqarsinnaapput Australiami Kakadu National Parkimi, Australiap inoqqaavisa kusanartuliaat nallerneqarsinnaanngitsut. Nunarsuami ramsarip nunaatut taaguusikkani aamma imeqarfinni, takornarissamut misigisaqarusuttumut neqeroorutissarpassuaqarpoq.

Nunat naatitsiviit imeqarfeqartut aamma Ramsarip nunaatut taaguusikkat takornarialerinermit siuarsaanermit sammisassanut ilanngunneqarneri, imeqarfiit

pingaaruteqarnerisa nunarsuarmi paasissutissiarineranut pingaaruteqartorujussuuvoq. Imeqarfinni takornariartitsisarnermi kulturikkut ilisarnaatit sumiiffimmi najugaqartunut iluaqutinngorsinnaapput aamma imeqarfiit pingaarutaannik takutitsisinnaallutik. Imeqarfinni ilinniartitsineq aamma nassuiaaneq takornariarnermi misigisassamut ilaalluinnarput, sumiiffimmilu najugaqartut kulturikkut pingaartitaannut ikorfartuisussat.

3.2 UUMASSUSILLIT ASSIGIINNGISSITAARNERAT AAMMA CSTN

Uumassusillit ataqatigiiaarneranni, imeqarfiit nunarsuarmi inerititaqarnerpaat ilagaat. Uumassusillit assigiinngissitaarnerata attatiinnarnissaannut pingaaruteqaqaat aamma nunarsuup uumassuseqarneranut pingaaruteqaqaat. Soorlu Convention on Wetlands of International Importance (RAMSAR) nassuiarneqartoq: "Imeqarfiit tassaapput masarsuit, fen (fenit tassaapput imeqarfiit naammaannartumik naggorissusillit imaluunniit naggorluttut, taakku nunap qaavata ernganit aamma nunap iluata ernganit uumatinneqartut), nuna issoqartoq imaluunniit imeq, pinngortitameersoq imaluunniit imerterut, ataavartoq imaluunniit piffissap ilaannaa, imeq uninngaannartoq imaluunniit kuuttoq, nutaggarik, piffissap ilaani naatinneqanngitsaq imaluunniit tarajulik, taassuma ataani imaq tininnerani 6 meterinik itinerunngitsaq." Ramsarimi isumaqatigiissut tassaavoq naalagaaffit akornanni isumaqatigiissut naalagaaffiup iliuseqarnissaanut, aamma nunat assigiinngitsut imeqarfiit pigiinnarnissaannut isumatumillu imeqarfiit isumalluutaanillu atornissaannut sinaakkut.

Imeqarfiit iluaqutai imatut eqikkarneqarsinnaapput:

- saliineq, mingutsinneqarneranik annikillisaaneq aamma karbonimik pituttuineq;
- qarsutsinernik aqutsineq;
- erngup pitsaassusianik allanngutsaaliuineq;
- imermik nunap qaavaniittumik aamma nunap iluaniittumik pilersuineramik aserfallatsaaliuineq;
- aalisarnermut nunalerinermullu tapiissuteqarneq;
- inuiaqatigiinnut silami qasuersarneq ilinniartitsinerlu;
- uumasut nujuartat, ingammik tatsimi timmissat, uumaffissaannik pissarsineq;
- silaannaap pissusaanik aalaakkaanissaanik tapersiineq.

Uumassusillit ataqatigiiaarnerannut pingaassusiat annertoorujussuuvoq, inuiaqatigiinnut iluaqutissanik angisuunik pilersitsisarmata. Tamanna pissutigalugu

pisariaqarpoq uumassusillit ataqatigiiaarnerannut atuuffii qulakkiissallugit aamma uumassusillit assigiinngiiaarnerat illersussallugu.

Imeqarfinni uumassusillit ataqatigiiaarnerannut inuit iliuusiisa sunniutaasa katersannguuttarneri kingunerisarpaa avatangiiseq ajornartorsiortinneqartarnera, taassumalu uumassusillit tassaniittut sunnersinnaavai. Akullersuarmi imeqarfinni ajornartorsiutit annersaasa ilagaat, assigiinngitsunik pinngorfilinnit aniatitsinernit mingutsinneqarnerat.

Benthic macroinvertebrates tassaapput uumassusillit takusaaarpaat erngup pitsaassusianik takutitsisartut. Tassunga patsisaavoq pitsaassutsinik amerlasuunik ilaalersitsisarami, uuttuummit ersersinneqartunik: Angingaatsiartoq, ineriartornermini kaaviiarneri sivisuut, immikkoortiterinikkut annertuumik assigiinngissuseqarneq aamma akikitsumik misissuisinnaaneq. Uumassusilinnik nalileeriaatsit uku atornerqarput: Shannon aamma Simpson assigiinngissutsinut nalileeriaatsit.

Takornariaqarnermut piujuaannartitsisumut uumassusillit assigiinngissitaarnerinut sammisassat assigiinngitsut arlallit siunnersuutigineqarsinnaapput. Assersuutit marluk tassaapput avatangiisit pillugit ilinniartitsineq aamma timmissanik misissuineq / isiginnaarneq:

1. Avatangiisit pillugit ilinniartitsineq

Avatangiisit pillugit ilinniartitsinerit siunertarivaat inuunermet, nunamut / asimut aamma kulturimut qaninnerulernissarput. Inuit amerlaneruppata pitsaanerussaaq. Taava paasissavagut iluarusuutiginnissaallu ilinniassavagut. Aamma pisassaattut pingaartissavagut illersornissaannullu pisussaalissaagut.

Paasigukkit nuannarilissavatit.

Ilisimasatit kisiisa nuannarisinnagakkit, avatangiisit pillugit illersuiniarluni ingerlatat pisussaaffik taanna paasinninnikkut siuarsassavaat. Misissornissaannut, ingerlatitseqqinnermut aamma ilinniartitsinermut akisussaasuupput, taakku avatangiisini piviusut eqqumaffiguaannarpaat qanissusiat, asseqanngitsuunerat aamma pingaaruteqarnerat ullutsinni ilisimaneqanngikkaluaq, erlinnartuutivik toqqortaq aamma soqutigineqanngitsoq.

Inui aqqutigalugit – inuttarititaasut pingaarnerit aqqutigalugit – kulturikkut nunat ilaat paasineqartarput. Nunap ilaa paasisassaqaqaaq, misilittagassat pissanganartut.

Aamma nuannarigukku isumagerusussavat.

Nunap ilaata pingaartitaanik siammarterinissamik anguniagaqarput aamma ilisimasaannik pitsanngorsaannissamut piujuaannartinnissaannullu ikiuivoq: Nunap ilai

imermut attavillit – pissarititaqartut aamma ileqqoq malillugu atorneqartut – sinerissap narsaamanertaanut atasut, tassani pinngortitap inuullu attaveqarnerat pisoqaaq aamma ataavartoq imminnut atasut kulturikkut piviusunut ilisarnarluartunut, assigineqanngitsunut pissutaapput.

Sammineqarsinnaasut:

Tikeraarnerit aamma aqqudit

Aqqudit tikeraarnerillu suulluunniit ingammik assigiinngitsunik sammisalinnik ukkataqartut, soorlu taanna piviusoq sisamanik amerlanernilluunniit sinarsulimmik piviusortallip aallarniinera: Imeq, uumassusillit assigiinngissitaarnerat, pinngortitaq, avatangiisit assigiinngitsut aamma uumassusillit ataqatigiiaarnerat, nunap isikkua, ileqqut, inuit atuinerat, oqaluttuarisaaneq, illuliortaaseq....

Sammisat imarisai, paasissutissanik imaqtuaannartut aamma inunnut assigiinngitsunut assigiinngitsunillu ukiulinnut naleqqussakkat, suussusernut tunngasuusinnaavoq imaluunniit annerusumik minnerusumilluunniit aaliangersimasoq, aamma pulaarnerup / tikeraarnerup sivisussusia tiimialuinnarnit ullut arlerlugit sivisussuseqarsinnaavoq.

Sulliviit / værskstedit, campusit

Sullissisut assigiinngitsut suleqatigalugit iliuusissat taakku arlalinnik ineqarput, tassani pulaartoqarsinnaavoq, sammisaqartoqarsinnaavoq, workshopertoqarsinnaavoq aamma sulitigaluni tammaarfik. Taakku tamarmik avatangiisit piviusortaanut attaveqarneq aamma pingaartitat nalinginnaasut kulturikkullu pingaartitat oqinnerusunngortippaat.

2. Timmissanik misissuineq / isiginnaarneq

Timmissanik isiginnaarneq tassaavoq timmissanik alapernaarsuineq, sammisatut sukisaarsaatitut imaluunniit innuttaasutut ilisimasassarsionertut. Timmissanik isiginnaartoq isiminik alapernaarsorsinnaavoq, atortulerluni soorlu qinngutinik, imaluunniit teleskopimik, timmissap nipaani tusarnaarnikkut imaluunniit pisortat webcameraatai atornerisigut.

Assersuut: Birding Albufera, timmissat takuneqarsinnaasut

L'Albufera 21.120 hektarimik annertussuseqartoq tassaavoq Den Iberiske Halvøp imeqarfia pingaarneq, uumaffimmik pissusissamisoortumik attassiinnarnera aamma timmissat tasermiunut / imarmiunut katersuuttarfiunera pequtigalugu.

L'Albuferami avatangiisit nunallu isikkuata allanngorapiloornerisa timmissanik isiginnaarnissamut taarsiullugu allanik amerlasuunik periarfissaqarpoq. Sumiiffinnut soqutiginarnerpaanut ornigunniarnerup ajornakusoornerata, paasissutissanik pissarsiniarnerit ajornakusoornerisa, aamma ornigunniarluni ungasinnerata timmissanik isiginnaarniarneq killilersorpaat.

Birding Albufera aqutigalugu angalaartitsinernik ataavartunik (Valenciamit illoqarfinnillu allanit) aqqissuussisarpugut nuna allanngutsaaliukkami, timmissanik isiginnartitsiniarluta aamma timmissanik nakkutilliiniarluta, tassani timmiarsiuut pinngortitamillu nuannarisallit nalinginnaasumik peqataasinnaapput.

Birding Albufera tassaavoq internetikkut isertarfik timmissanik nuannarisalinnit marlunnit - Bosco Diesimit aamma Nacho Diesimit – aallartinneqartoq februar 2008-mi. Taakku timmissanik isiginnaartartuupput. L'Albufera de Valenciami timmissanik ukiuni 35-ni isiginnaartareerlutik pinngortitami tassani timmissat uumaneranni allanngornerpassuit takusimavaat. Timmissat pinnissusii aamma L'Albuferami nunap isikkua, isigisallu pissutigalugit portalimik taassuminnga pilersitsinissamut kajumissuseqalersitsisimapput.

Aallaqqaammut siunertaq pingaarneq tassaasimavoq imeqarfimmi tassani timmissat pillugit paasisitsiniaaneq, maannali pinngortitami takornariaqarneq aamma timmissanik isiginnaarneq siuarsarusuppa, taamaalilluni nunap isikkua assigineqanngitsup paasineqarniassamat taamaalillunilu siaruarsimaneranut illersornissaanullu peqataassalluni.

Inuit amerlasuut L'Albuferami timmissanik isiginnaariarnissaminnut soqutiginnipput, aamma amerlasuut imeqarfimmi tassani pinngortitamik kulturimillu siamasinnerusoq eqqarsaatigalugu paasisaqarusupput. Nunani allanngutsaaliukkani taakkunani marlunni alutornartut tamaasa qanoq, qaqugu aamma sumi ilorrisimaarutigineqarsinnaanersut pillugit paasissutissanik nassaarnissaq ajornakusoorpoq.

Birding Albufera atorlugu angalanissannut paasissutissanik iluaqutaasunik nassaarsinnaavutit, aamma Akullersuarmi imeqarfiit pingaarnersaasa ilaannut misissuuartornissannut pilersarusiorsinnaavutit.

Soqutiginnikkuit taakku saniatigut portalimut tassunga ilaasortanngorsinnaavutit, isiginnaarsinnaavutit, apeqqutilliisinnaavutit aamma ilanngussaqsarsinnaavutit.

3.3 NUNAP EQQISSISIMATITAP AQUNNEQARNERA.

Nunap ilaanik eqqissisimatitsineq isumassarsiaavoq nutaaq. Oqartoqarsinnaanngilarlu oqaluttuassartaqanngitsoq. Ilisimaneqarnerpaat tassaapput nationalparkit (nunat allanngutsaaliukkat) Europami ukiunik 100-nik nalliussineqartut. Sverige Europami nunani siullersaalluni nationalparkimik pilersitsivoq 24. maj 1909-mi.

(UN SIGLO DE PARQUES NACIONALES, fundación Fernando González Bernáldez / EUROPARC para el Organismo Autónomo Parques Nacionales. Madrid 2009)

Pinngortitami pissuseqatigiinneq (økologi) ilisimatusarnikkut nukittorsarneqarmat 20. Århundredet qeqqanni aamma nunanik suussutsinillu aqutsinermi toqqaannartumik atorneqalermat piujuaannartitsinissamut iliuusissanut arlalinnut piviusunngortinneqarnerinik kinguneqarpoq, taakkununga ilaallutik pinngortitamut tunngasut aamma pinngortitami allanngornerit, taakkualu siuarsarnissaat illersornissaallu.

Attatiinnartitsiniarluni iliuutsinut tunngasuni takorluukkat pingaarnert ilaat tassaavoq pinngortitanik illersuinerit, taamaasiornermilu pilersaarusionermi atortunik pilersitsinertigut iliuutsit taakku iluaqusissavaat. Maannakkut pinngortitanik illersuinerit amerlasuut namminneq illersuinerup iluani suliniuteqarput imaluunniit allanik suleqateqarluni aningaasalersorneqarput, taakkulu pinngortitami pissuseqatigiinni pilertiartormilum nakkutilliinermi piviusumik misissuinerupput.

Immikkoortumi uani siunertaavoq isummersuutinik pingaarnernik takutitsineq pinngortitami illersuinermi aqutsineq eqqarsaatigalugu, aqutsinermi eqqortumi, uummaarissumi aamma naleqqussartumi pisariaqartut eqqartornerisigut.

Pinngortitanik illersuinermi isumat tunngaviusut pingaarnert oqaluttuarinissaat siunertaavoq, aqutsinermi taaguutit ineriartortinnissaat eqqarsaatigalugit. Aamma siunertaavoq aqutsinermi pilersaarummi isummat tunngaviusut pisariaqartut ilisaritinnissaat, aamma pilersaarutip taamaattup ilusilersornissaanut periutsip akuerineqartup ilisaritinnissaa.

Aunque obviamente los espacios protegidos ingen sòn la única vía para la conservación de la naturaleza (eksisterer otros instrumentos generales y sectoriales en las políticas de las naciones), constituyen hoy por hoy el principal instrumento de gestión directa aplicado a la conservación.

World Database on Protected Areas(WDPA) najoqqutaralugu nunarsuarmi 100.000-it sinnerlugit nunap ilaat illersugaapput, taakku 20 millioner kvadratkilometerit pallillugit annertussuseqarput, nunarsuup nunataata 13 %-ia.

Naak nunat ilaannik illersuineq aserutsaaliueriaatsini kisiartaanngikkaluartoq (nunat anguniagaanni allanik nalinginnaasunik aamma immikkoortortakkaartunik

atortoqarpoq), massakut illersuinermut atorneqartuni aqutsinermi toqqaannartumi pingaarnersaavoq.

Nunap ilaanut illersukkamut taaguutit tunngaviusut

Nunat ilaanut illersuiniarnermi suliniutit pingaassusii, uumassuseqanngitsunut tunngasut, inunnik aamma aningaasarsiornikkut isumalluutitut tunngasut kiisalu nunarsuarmi sukkasuumik allanngoriartortumi aqqissukkanik katitikkanik uummaarissunillu aqutsinerup ajornakusoornerata isumalluutit atunerup pitsanngorsarnissaata aqunneranut aalajangiinermi tunngaviit sukannersut aalajangersarnissaat pisariaqartilivippaa, aamma pitsaassusaata nalilernissaannut pisariaqartippaa. Tassunga atatillugu aqutsinissamut pilersaarusionerq immikkut pingaaruteqarpoq.

Pinngortitamik illersuinerup pilerfia ullutsinni paasineqartarneratut, tassaavoq piffiit qaqutigootut – nunap isikkuata alutornassusianik, pisuussuteqarnerata imaluunniit uumasuisa naasuisalu assigineqannginnginerisa imaluunniit pissuseqqaamisut ittuunerata - tammarnissaannit pinaveersartitsinermik inooqutigiinni kissaatigineqartumik tunngavillit. Nationalparkit siulliit (nuna allanngutsaaliukkat) paasineqartarput ungalusatut, nunap ilaanit eqqaaniittunit allanngoriartuinnartumit immikkoortinneqarsimasoq. Oqariartaatsit takorannersoq, alutornartorsuaq, angallavikkuminaatsoq aamma alianaatsoq nunap ilaanik illersuinalarnermi tunngavilersuutitut atorneqarput, aamma nationalparkit siulliit pilersinniarnerni inatsisilerinermut pappiaqqani atorneqarput.

Piffissami kingullermi ilisimatuussutsikkut uppernarsaatit takutippaat suussutsit(arter) piginnarniaraanni mattussineq naammanngitsoq, uumassusillit ataqatigiinnerisa immikkoortiterni suussutsit nungutitaanerannut pissutaanerpaasartut, aamma nunap ilaata illersukkap uumassusillit ataqatigiinnerisa atuunnerata qulakkeernissaanut naammanngitsoq. Tamassuma kinguneranik allanngutsaaliuisut attaveqatigiiffiannik aamma aqqissuussaannik siunnersuutitik ineriartortitsisoqalerpoq, taakkua pinngortitami pissuseqatigiinnerit atassutaat aamma akulerutsitsinerat tunngavittut pingaarnerutillugit (Jongman, 1995; IUCN, 1998; Bennet, 2003). Nunap ilaa illersugaq tassaatinneqarpoq nunap ilaa assigiinngitsunik katitigaq assigiinngissitaartoq aqunneqarnissamik aamma illersorneqarnissamik pisariaqartitsisoq, taakkua uumassusillit ataqatigiinnerisa atuuffii pissutaallutik inuiaqatigiinnut iluaqutaaneri qulakkiissavaat.

Illersuiniarluni isummat qangatoortut pinngortitap oqimaaqatigiinneranut allanngorsinnaanngitsumut tulluarpoq. Taamaattumik parkit siullerni anguniagaavoq piffimmik akornusersorneqanngitsumik uumasut atuuffiit ataqqinnittumik aamma inuinnit najuuffigineqanngitsoq, najuuffigineqartormi akeqqersimaarfigineqartarmat.

Kisianni 1980-ikkunni aamma tamassuma kingorna pinngortitamik illersuineq ineriartulerpoq ilisimatuussutsikkut ilisimasanit sunnerneqarluni, aamma uumassusillit oqimaaqatigiissusiat silaannaq allanngujuitsorlu aserutsaaliinermut najoqqutatut pitsaanerpaatut apeqquserneqartalerpoq. Uummaarissumik oqimaaqatigiinneq, allanngujaassuseq tasisuaartooq imaluunniit akiuussinnaaneq tunngavigalugit isumassarsiat, taaguutit uumassusillit ataqatigiinnerannik allanngoraannavinnerannut tunngasut maluginiarneqarnerulerput. Taamaalilluni allanngoriartorerit soqutigineqarnerulerput uumassusillit ataqatigiinnerat allanngujuitsup attatiinnarniarneqarneranit. Maanna aqutsinermut allanngutsaaliinermullu periutsini oqaatsit nammineersinnaaneq aamma uumassusillit peqqussusiat tunngavigineqarput. Uumassusillit ataqatigiinnerat annertunerusumik nammineersinnaasut imaluunniit uumassusillit peqqinnerunerusut ajoqusersuineranut akiuussinnaanerupput(resiliens).

Maanna ilisimavarput uumassusillit ataqatigiinnerat iluaqutigissagutsigu pingaaruteqartoq uumassusillit atuunneri piginnarnissaat (imaluunniit pisariaqartillugu iluarseqqillugu) imaluunniit piliartorerit taakkuninnga ikorfartuisut, ilaatigut energiflow (seqernup nukinganit ingerlatitseqqinneq) aamma uumassusillit ataqatigiinneranni, biogeokemisk kredsløb (atortoq kemiskiusoq uumassusillit uumassuseqanngitsullu akornanni kaaviiarnera) aamma inuussutissanik ingerlatitseqqinnermi, inuiaqatigiit uummaarissusianni aamma suussutsit imminnut sunniivigeqatigiinneranni, uumassusillit ineriartoreranni aamma uumassusillit ataqatigiinnerisa imminnut aqqissuussineranni, amerlinerit ikilinerillu nalinginnaasuni aamma pinngitsaaliilluni naatitsinerni aamma siammerterinerni aamma suussutsinik ingerlatitsinermi trofisk organisering (nerisaqatigiinni inissisimanagerat).

Naak niuernerni aningaasatigut pissarsissutaasanngikkaluartut uumassusillit ataqatigiinneri nalinginnaasut nalinginnaangajattullu aningaasaqarnikkut, inuit peqqissusaannut aamma inuit nalinginnaasumik ilorrisimaarnerannut pinngitsuugassaangitsunik iluaquteqarput. Taamaattumik uumassusillit ataqatigiinnerat nammineersinnaassuseqarnerit imaluunniit peqqinnerit pinngortitap aningaasaataatut isigineqassapput, uumassuseqartut ataqatigiinneri inuiaqatigiinnut kiffartuussinernik pilersitsisarmata, niuerfinni aningasatigut naleqaraluarpata naleqanngikkaluarpataluunnit.

Kiffartuussinerit ilaat sumiiffimmi najugaqartut namminneq suussusersinnaavaat aamma iluaqutaat takkuteriataaginnartarput, aap aamma aningaasaqarnikkut annertussuseqarluni. Assersuutigalugu takornariaqarneq annertusigaluttuinnartooq nunap ilaani illersukkani tassaavoq uumassusillit ataqatigiinnerisa piginnarnissaannut sulissutiginerisa kingunerat, tamannalu tikeraanit takorusunneqartarput. Misissuinerit nutaat kingulliit taamatut inerniliipput. Kiffartuussinerit nalinginnaasut nunap ilaani illersukkani pilersartut iluamik uppernarsineqanngillat aamma qujamasuutigineqanngillat; avatangiisit pissutigalugit kiffartuussinerni

akiliuteqartitsisarneq suli immikkoorpoq, naak nunat ilaanni akuersaaleriartorneqaraluartoq (assersuutigalugu imermut tunngasunik kiffartuussinerni akiliisitsisarneq, imermik pilersuinermi akiliisitsisarneq imaluunniit CO₂-mik tigooraanermik nunat tamat akornanni pisineq).

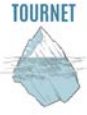
Apequt pingaarneq tassaavoq uumassusillit ataqatigiinneri qanoq aqunneqarsinnaaneri inooqataanikkut aamma aningaasaqarnikkut ineriartornermi qulakkiissallugu nunarsuarmi allanngorartuartumi: Aqutsineq aalajangiussaq apeqqutaalluni kiffartuussinerit amerlassusii, taamalu aamma inooqataanikkut nalingat appartassaaq qaffalluniluunniit.

Nunap ilaa illersugaq tassaavoq aqutsinermi aqqissuussaq, nunarsuaq aalajaatsoq eqqarsaatigalugu pilersitat, aamma taamaattumik nunarsuarmi allanngornernut mianernartorujussuit. Siunissaanut ilungersuanartut annersaat tassaavoq aqutseriaatsinut nunarsuarmut 21. århundredekkunnut allanngorartuartumut naleqqussarnissaa, aamma allannguutitut naleqqussarnissaanut piginnaangorsaanissaq. Anguniakkamut tassunga atortoq pingaarnerpaaq tassaavoq aqutsineq naleqqussarsinnaasoq aqutsineq akerliliiniartoq (pinngortitami aqqissuussat tulluartut pigiinnarniarlugit) illuatungilerniarlugu. Aqutsinerup akerliliisup tunngavigaa iluatsittut iluatsinngitsullu ilinniarfigalugit ingerlaneq, taassumalu pilersaaruserneq aqutsinerlu piumasaqaatigai ataavartumik misissuinikkut naliliinikkullu allannguutitut naleqqussarsinnaasut.

Qanorluunniit ikkaluarpat allanngutsaaliuinerup nassuiaataa atornerparpaaq akuerisaanerparlu tassaavoq World Conservation Strategy-mi (IUCN, UNEP aamma WWF, 1991) allanneqartoq "inuit uumassusilinnik aamma uumassusillit ataqatigiissunik atuinerannik aqutsinerup qulakkiissavaa atuineq taamaattoq piujuaannartitsisusooq".

Nunap ilaanik illersukkamik aqutsinermik pilersaarusernermi eqqissisimatisineq erseqqissarneqarsinnaavoq nassuarneqarlunilu iliuutsinik periuutsinillu nunap ilaanik illersuineq anguniarniarlugu. Anguniakkalli taakku suuppat? Pinngortitami illersukkat nunarsuarmi 140-t assigiinngitsut sinnerlugit toqqagaapput, amerlassusiisalu takutippaat anguniakkanik isummanillu assigiinngissitaartunik nunap ilaat pigisaqarsimanerannut.

Nunap ilaanut nunarsuarmi illersukkanut "aqutsinermi immikkoortitikkanut" arfineq marlunnut immikkoortinneqarput, nunap immikkoortuinit taakkununga anguniagassat aalajangiussat tunngavigalugit (IUCN 1994). Taamaaliorput taaguutit assigiinngitsut aqqissorniarlugit immikkoortiterniarlugillu, aqutsisunut, pilersaaruserortunut, ilisimatusartunut, politikerinut aamma innuttaasunut oqaatsinik taakku ataatsimoorussatut atorsinnaasaannik.

Pinngortitaq eqgissimatitaalluinnartog: Nunap ilaa illersugaq ilisimatuussutsimut atugassatut pingaarnertut aqutaq. Nunap aamma/imaluunniit immap ilaa uumassusillit ataqatigiissunik pitsaalluinnartumik imaluunniit sinniisuulluartumik pigisaqartoq, geologiimut imaluunniit fisiologiimut tunngasumik piginnaasaqartoq aamma/imaluunniit suussutsit pingaarnertut ilisimatuussutsikkut misissuinermut naatsorsuunneqartut aamma/imaluunniit avatangiisinik nakkutiginnineq.

Inuilaarsuartut naatsorsuussat: Nunap ilaa illersugaq pinngortitamik illersuinissamik siunertalik. Nunap ilaa annertoq nunataa aamma / imaluunniit imartaa allanngorsimangitsoq allanngulaarsimasorluunniit ilisarnaatini sunniuteqarninilu pissusissamisoortut pigiinnarlugit, aalajangersimasumik annertuumilluunniit najugarineqanngilaq, aamma illersugaavoq aqunneqarlunilu pissusissamisoornera attatiinnarniarlugu.

Nationalparki: Nunap ilaa illersugaq uumassusillit ataqatigiinnerat attatiinnarniarlugu aamma asiartarfittut siunertalimmik pingaarnertut aqunneqartoq. Nunap aamma immap ilaa toqqarneqarsimasog:

- a) Uumassusillit tungaatigut nammineertup illersornissaanut maanna inuusunut kingulissatsinnullu.
- b) Atuinerit imaluunniit tiguaanerit nunamut toqqakkap anguniagaanut akerliusunut atuutsinneqanngillat.
- c) Anersaakkut, ilisimatuussutsikkut, ilinniagaqarnikkut, asiartarfittut aamma takornariaqarnikkut sinaakkusiineq, taakkulu økologiskiusapput aamma kulturimut tunngassuteqarsinnaassapput.

Pinngortitamut eqqaassutissaq imaluunniit pinngortitap pissusia: Nunap ilaa illersugaq pinngortitap pissusianik immikkut ittunik allanngutsaaliuisog. Nunap ilaa ataatsimik arlalinnilluunniit nalinginnaasumik imaluunniit immikkut ittunik nalinginnaasunik/kulturikkut pissusillit asseqanngitsmik imaluunniit immikkut illuinnartumik nalillit qaqutiguussutsimikkut, sinniisuullutik imaluunniit kusanarluinnartuunermikkut pitsaassusillit imaluunniit kulturikkut pingaarutillit.

Uumaffiit – imaluunniit suussutsinik aqutsiviit: Nunap ilaa illersugaq allanngutsaaliinissaq eqqarsaatigalugu aqunneqartoq, aqutsinikkut akuliuffigineqartoq. Nunap aamma/imaluunniit immap ilaani aqutsinissaq eqqarsaatigalugu akuliuffigineqartoq uumaffiit ataannarnissaat qulakkeerniarlugu aamma/imaluunniit suussutsit immikkut ittut pisariaqartitaat akueriniarlugit.

Nuna imaluunniit imaq illersugaq: Sumiiffik aalajangersimasog illersugaq nunap aamma immap isikkua attatiinnarniarlugu aamma asiarfigitittarniarlugu aqunneqartoq. Nunap ilaa sinerialik aamma/imaluunniit imartalik, tassani inuit pinngortitarlu ukiut

ingerlaneranni sunniivigeqatigiittarsimaneranni sumiiffimmik kusanartorsuarmik, uumassusilitsigut aamma/imaluunniit kulturikkut naleqalersimasutut pilersinneqarsimasut aamma amerlasuutigut uumassusilinnit assigiinngissitaartorujussuarnik peqalersimasunik. Nammineersinnaanerup illersorneratigut sunniivigeqatigiinneq pisarnejq malillugu pisartoq allanngutsaaliinermut, aserfallatsaaliinermut aamma sumiiffiup ineriartortinnissaanut pingaaruteqarpoq.

Sumiiffik illersugaq pinngortitap pisuussutaanik piujuaannartitsilluni atuisoq: Sumiiffik illersugaq uumassusillit ataqatigiiaarnerannik piujuaannartitsilluni atuneq eqqarsaatigalugu aqutsineq. Sumiiffik allanngortitaanngitsunik pinngortitami pilik piffissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu illersorniarlugu aamma uumassusillit assigiinngisitaartut pigiinnarusullugit aqutaq, tamannalu ilutigalugu pinngortitap piinik kiffartuussineranillu piujuaannartitsisumik neqeroorutilik inuiaqatigiit pisariaqartitaat naammassiniarlugit.

Aqutsinermik pilersaarusioneq

Pilersaarusioneq aqutsinermi pingaaruteqarpoq. Pilersaarusiortoqanngippat iliuitsit siammarnissaat ilimanartorujussuuvoq, aamma sunneeqatigiinnerit tammassapput. Isumalluutinik atuneq tassani sunniutikitsuussaaq.

Aqutsinermi naammassisaqarsinnaaneq allisarniaraanni pitsanngorsarniaraannilu pisariaqarpoq pilersaarusioneq piffissap ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu anguniagassatut takorluukkap aamma tullerriarinerit aalajangersareerlugit, aamma piffissaq sivikinnerusoq eqqarsaatigalugu ingerlatsinermi pilersaarutit aalajangersareerlugit, tassani anguniakkat angusassat toqqaannartumik aningaasanik pissarsiarineqarsinnaasunik apeqqutaatitsisoq. Siulleq tassaavoq qanoq iliornissamut pilersaarusioneq, atatitsiinnarnissamut isumalluutinillu atuinissamik tunngaviumik missingersuutinik nassuiaasoq. Siunissamut takorluukkat paasititsiniaanikkut, anguniakkanik, kissaatinik aamma siunertamik piviusunngortitsinissamut siunnerfilik. Qanoq suliarinissaanut pilersaarutit qanoq iliornissamut aalajangikkat anguniakkat, aamma aningaasaatit pigineqartut najoqqutaralugit, pitsaanerpaamik ingerlanneqassanersut aallaavigisarpaat. Pilersaarutit taamaattut pitsaasumik ineriartortinneqarsimappata, sumiiffiup illersugassap aqunnissaanut sunniuteqartumik pingaaruteqarput.

Aqutsinissamik pilersaarusioneq uummaarissoq naleqqussarsimasorlu tassaassaaq iliussissamik immikkut ittunik piviusunngortitassanut toqqaaneq siusinnerusukkut iliuitsit inernerit tunngavigalugit, imaalilluni aqutsinermi anguniagassat qulakkeerniarlugit akuliunnerit pisariaqartut ilusilersuineq allanngortissinnaallugu

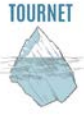

imaluunniit nutaamik eqqarsartoqalersitsilluni. Aqutsisut namminneq angusatik najoqqutaralugit naleqqussassapput aamma uummaarissumik ineriartorlutik.

Aqutsinerup naleqqussartup uummaarissullu pisariaqartippaa pilersarusiorneq tassaasoq sumiiffiit illersukkat piffissap ingerlanerani allanngortut. Piviusoq allanngorartuuvoq. Ajornartorsiutit aqutsinermilu anguniakkat piffissap aalajangersimasup ingerlanerani aaqqitassat, piffissap sivikitsup ingerlanerani allanngorsinnaapput. Sumiiffimmut ulorianartoq, taassumalu peernissaanut aqutsinermi anguniagaasoq tammarsinnaavoq, taamaattumillu qanoq iliuusissamik nutaamik pilersarusiorneq pisariaqalerluni. Aqutsinermi pilersarusiorneq naammattoq uummaarissumik naleqqussartumillu isigalugu iliuutsinik allanngortitsinissamut naammattumik inissaqartitsivoq, suliariniagaq allanngorsimappat.

Aqutsinerit assigiinngitsuupput:

- a) **Aqutsineq pinaveersaartitsisoq.** Sumiiffiup illersorniakkap nassuiaataata nakkutilliinerup, misissuinerup aamma allaffissornikkut akulerunnerup, tassungalaalluni qanoq iliuusissamik pilersarusiorneq, pisariaqartup saniatigut qanoq iliornissaq pisariaqanngilaq. Tamatuma atatitsiinnarnissamut anguniakkat malittarisalittut aaqqissuunnissaat pisariaqarpoq. Aqutsinermi periuseq nalinginnaanerpaq tassaavoq pinngitsoorani ingerlatsivimmit nalunaarusiornissaq ilisimatitsisarnissarluunniit. Aqutsineq sakkukinneruvoq aqutsinermi akuulluartuminngarnit, kisianni aamma pilersarusiugassaavoq.
- b) **Akuulluarluni aqutsineq.** Ingerlatsinissamut pilersarusiap oqartussanit akuerisap saniatigut, sumiiffik illersugaq isumalluuteqarpoq inunnik (sulisunik) atortussanillu (qamutit angallatit, allaffiit) aamma aningaasanik, tamakku ingerlannissaannut atugassanik. Taanna ajornannginnerpaamik takussutissaavoq aqutsinerup ineriartornerata killiffianut. Katitigaanerup aamma anguniakkanik annerusumik annikinnerusumilluunniit, pilersarusianik aamma peqataasunik ilanngussuinikkut, killiffinnik assigiinngitsunik angusaqarsinnaavoq. Taamaattumik akuulluarluni aqutsinerup kinguneraa: Aqutsinermi pilersaarut + missingersuut erseqqissoq + sulisut.
- c) **Akuulluarluni ingerlatsinermi aqutsineq.** Aqutsineq uummaarissuunersoq uut-torniaanni alloriarneruvoq sioqqutsisoq pingaartorlu. Kinguneraa: Akuulluarluni ingerlatsineq + ingerlatsinermi pilersarusiaq anguniakkanik suliarineqartussanik, sammisassanik, aningaasartuutissanik aamma piffissaliinermik + uppernarsaatitut atorneqarsinnaasunik imalik.
- d) **Sunniuteqarluartumik aqutsineq.** Anguniakkat angunerannik takutitsisoqarsinnaavoq.

Pilersaarusionerq peqataatitsissaaq. Sumiiffiit illersukkat

allanngutsaaliuganngortikkutsigit inuit inuunerminni naleqartitaat qulakkeerniarlugit pitsanngorsartinniarlugillu, aamma sumiiffinnut isummerluta nalunaarutillu taassuma inunnit amerlasuunit tapersersorneqartariaqarneranik pisussaaffiliisunik, inuiaqatigiinnit atuinissamut killilersuisumik pisussaaffiliisumillu akuersaarutsigu pilersaarusionermi aamma sumiiffiinni ingerlatsinermi innuttaasunik peqataatitsinerup pingaassusia paasilertussavarput.

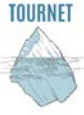
Nunarsuarmi nunap immikoortuini assigiingitsuni aamma nunani ”peqataatitsinerup” qanoq paasineqartarnera malunnartumik assigiingitsorujussuuvoq. Assigiingitsut taamaattut eqqarsaannarluni ersarinngillat, kisianni piviusumi ersarissorujussuulluni. Amerlanerpaani innuttaasut peqataanerat tassaaginnartarpoq piffissap iluani ilisimatitsineq, aamma soqutigisalinnik tusarniaaneq sumiiffiup illersorniakkap malittarisassaanut akuersitinniarlugit. Isuma angusaqarluarniarpoq tassaavoq sumiiffiup illersorniakkap anguniagaanut inunnik peqataatitsineq, aamma tapersersuinerannik ujartuisoq taamatullu anguniakkanik angusiniarnermi peqataatitsisoq. Eqqaamasariaqarpoq peqataatitsineq ilisimatitsinerinnaanngimmat, aamma isummanik paasiniarnerinnaanngitsoq, peqataatitsineq siunnersuinerinnaanngilaq. Peqataatitsinermi anguniagaavoq pilersaarusionermi sumiiffiullu aqunneqarnissaanik aalajangeeqatigiinneq. Peqataatitsinermi tunngaviuvoq pisunik paatsunganartunik paatsooqatigiinnernillu pinaveersaartitsiniarluni soqutigisallit ilisimatissallugit peqataaneq qanoq ittuunersoq annertutiginersorlu, tassa imaappoq peqataanerisa killingat sunaanersoq ilisimatillugit. Sumiiffimmi illersukkap inatsisitigut oqartussat piumasaqaatinut aamma peqataanerup siunnersuutigineqartup annertussusaanik erseqqissaassapput.

Ramsarimi isumaqatigiissut (aalajangersagaq VII.8) najoqqutaralugu peqataatitsinermut malitassat akuerisat iluanni inassutiginarlorujussuuvoq peqataatitsinermut suliniutit aallartinneqarnissaat aamma sumiiffimmi najugallit sumiiffimmi illersukkap ingerlannissaanut peqataaqqullugit:

- Suleqataalluni pimoorussineq soqutigisallillu akornanni suleqatigiinneq aqutsinermut pingaaruteqarpat (assersuutigalugu sumiiffik najugarineqarpat imaluunniit inuinnarmit pigineqarpat).
- Inuiaqatigiit atugarissaarnerannut pinngortitami isumalluutininik atuisinnaatitaanerat pingaaruteqarpat.
- Aqutsinermi peqataanissamut innuttaasut soqutiginnilluarpata.

Sumiiffimmi innuttaasut peqataanerat sakkortunerulissaaq, patsisit:

- Innuttaasut sumiiffimmik oqaluttuarisaanermi pisinnaatitaaffeqarsimappata.

- Sumiiffimmi najugallit soqutigisaat sunnerneqangaassapput pilersarusiornerup aamma ingerlatsinerup ineriartortinnerani.
- Aalajangigassat katitigaappata imaluunniit akerleriiffiuppata.
- Ingerlatsivimmi pisumi isumalluutinin akunnaatsumik atuineq anguneqar-simanngippat.
- Soqutigisallit suleqataanissamut piareersimappata aamma suleqataarusuppata piumasaralugulu.

Isummat assigiinngitsut eqqarsaatigisariaqarput sumiiffimmi illersugassami ingerlatsinermi pilersarusiorneq peqataatitsisup suliarinerata nalaani.

- Nalinginnaasumik pilersarusiorneq eqqarsaatit killiffiini pingaartuni ingerlasarpoq, kisianni pilersarusiorneq peqataatitsisoq naleqquttuusaaq, takuneqarsinnaasuusaaq, aamma anguniakkaminut ersarissuusaaq piffissap inissallu tungaatigut.
- Suliap ingerlanerani killiffiit tamarmik aqqissuunneqartariaqarput aamma allaganngorlugit peqataasunullu agguanneqartariaqarput suliap tullianut ingerlaqqinnginnermi. Taamaalilluni peqataasut tamarmik siunnersuutinin atuuttunngortissinnaavaat itigartillugilluunniit, eqimattatut aalajangiinertut anguniagaqartuaannarluni ataasiakkaarani.
- Suliat taakku oqartussat peqataanissaannik piumasaqaateqarpoq aamma taakkua aalajangersaanissaannut aamma pilersaarummi isumaqatigiissutit najoqqutaralugit iliuusissanut aningaasatigut tapiinissaannut pisussaaffiliipput.
- Iliuusissat aamma tulleriarinerit nassuiarneri pilersarusiornermut ilaapput, pilersaarutilli akuerineqarnissaa aqutsisuniippoq nalinginnaasumik aqutsinermut oqartussaassuseqartuni. Taamaattumik peqataasut paatsiveerutsinneqassanngillat pilersaarutip aningaasatigullu missingersuutip akuersissutiginissaanut naatsorsuutiginnilersillugit.
- Peqataagaanni periarfissat tamaasa ammasuunerat naatsorsuutigineqassanngilaq. Sumiiffimmi illersukkami anguniakkanut attuumassuteqassapput.

Pilersarusiornermi pissutsit ikinnerpaamik pingasut eqqarsaatigineqartariaqarput:

- a) Aqutsinermut / nunap ilaanut tunngasumi, nuna tamarmiusumit nunap immikkoortuanut aamma sumiiffimmi pisortat ingerlatsiviinut.

- b) Piffissaq eqqarsaatigalugu, pilersaaruserneq ukiumoortumiit ukunut arlalinnut, massa piffissamik aalajangersimannigsumik (eqqissisimatitsinermut inatsit).
- c) Uumassusillit eqqarsaatigalugit / qullersaqarluni aqqissuineq, uumassuseqartut nunap ilaaniittut pilersaaruserlugit uumaffiit immikkut ittut akuliuffigalugit.

Pilersaaruserneq immikkoortunik sisamanik imaqsinnaavoq:

1. Aqqissuinermi pilersaarut/pilersaarut pingaarneq. Nuna tamakkerlugu imaluunniit nunap ilaanut. Sivissuseq aalajangigaanngitsoq aamma allanngortinneqarsinnaasoq. Sumiiffinnut illersukkanut aqqissuussaqq ilusilersugaq imaluunniit ineriartortitaq.
2. Ingerlatsinermi pilersaarutit amt-ikkaartut, qeqertakkaartut aamma pinngortitap isumalluutaanut tunngasut. Aalajangersimannigsumik sivissusilikkat, nutarterneqarsinnaappulli. Najoqqutassat. Anguniagassatut pilersaarusernerit. Sumiiffik aqqissorpaat ilusilersorlugulu. Ingerlatseriaaseq katitigaq.
3. Sumiiffiit tamaasa aqunneqarnissaanik pilersaarut. Nalinginnaasumik ukiut 4 aamma 8 akornanni sivissuseqartarput. Sumiiffimmut illersukkamut aalajangersimasumik annertussusilimmu killilimmullu inatsisitigut toqqakkamut innersuussisarpoq. Aqutsinermi anguniagassaliortarput. Aalajangersaasoq. Programmiliortoq aamma inatsisunik atortitsisutut inissisimasoq. Ingerlatseriaaseq paasiuminartoq. Ingerlatsiviit ilaat ukiumoortumik aqutsinermi programmiliortarput (inatsisitigut piumasaqaataanngilaq).
4. Pilersaarutit immikkut ittut, sammisakkaartut imaluunniit pilersaarutit aamma programmit immikkoortortakkaartut. Taakku immikkoortortakkaartumik pilersaarusernissaq (kikkunnit tamanit atornerarsinnaasoq, ineriartorneq piujuaannartitsisoq, allanngutsaaliuineq, nutarterineq allaluunniit). Nalinginnaasumik aalajangersaasutut pissuseqanngillat. Utaqqiisaagallartumik pissuseqarput, sivikitsumik qinnuteqarfigineqarsinnaasut.

Ingerlatsinermi pilersaarut sumiiffimmut illersukkamut akuliunnissamut tunngaviumik atortuuvoq; allakkap uppernarsaatip sumiiffiup aqunnissaanut pisariaqartitsinera aalajangersartarpaa anguniagaanut naleqqiullugu. Ingerlatsinermi

pilersaarutip suliarineqarnera alloriarneruvoq tunngaviusoq, allakkammi uppernarsaatip taassuma anguniagassat, iliuusissat, malittarisassat, missingersuutit, sulisussat il.il. erseqqissartarmagit.

Ingerlatsinermi pilersaarutip suliarineqarnera suliaavoq katitigaq, tassani isummat arlalippassuit assigiingitsorujussuarnik pissusillit eqqarsaatigineqassammata. Aappaatigut uumassusillit ingerlaasii assigiingitsut pinngortitami aqqissukkat atuuffii akisussaaffigaat, aappaatigullu soqutigisat arlallit imminnut akuliussortut: Inunnut tunngasut, politikkimut tunngasut, aningaasaqarnermut tunngasut aamma kulturimut tunngasut. Taamaattumik pilersaarusernermi taamaattuni pingaaruteqarpoq periaatsimik ersarissumik paasiuminartumillu peqarnissaq, peqataasunut sulineq paasinarunngorlugu, kiisalu paasissutissanik aqqissuussineq ilusilersorluagaassasoq tunngavilersorluagaallunilu pilersaarummi ataqatigiinneq qulakkeerniarlugu, aamma isummat pingaarutillit suusupagineqannginniassammata.

Piviusunut assigiingitsunut pilersaarusernermi ilusilersuinerit assigiingitsut eqqarsaatigineqartariaqarput. Innersuutigineqarporli ingerlatsinermi pilersaarusiaq immikkoortunik makkuninnga imaqassasoq:

- 1) Immikkoortoq qaammarsaasoq
  - a) Aallaqqaasiut, tunuliaqut aamma tunngavilersuut
  - b) Anguniakkat nalinginnaasut imaluunniit anguniakkat
- 2) Immikkoortoq suussusersiuisoq
  - a) Paasissutissanik katersineq aamma paasissutissat ataasiakkaat ataatsimut katitikkat
  - b) Suussusiliineq, missingersuineq aamma periarfissat
  - c) Nunap assiliorneq(Kartografi)
- 3) Iliuusissamik immikkoortoq
  - a) Suliaqarnermi anguniakkat
  - b) Aqutsinermi najoqqutassat
- 4) Suliaqarnermut tunngasoq
  - a) Maligassat
  - b) Immikkoortunut agguataarineq, ingerlatsinermi pilersaarummi aalajanger-sareerneqarsimangippata
  - c) Atuinermi aqutsineq

- 5) Iliusissatut programmi
- 6) Ineriartortitsinissamut aamma pilersaarutip piviusunngortinnissaanut peqataatitsinissamut, attaveqaqatigiinnermullu iliusissat.
- 7) Aningaasatigut aamma aningaasaqarnermut programmi
- 8) Nakkutilliinermi aamma naliliinermi atorveqartussani aaqqissuussineq
- 9) Ataasiakkaat imaluunniit ataatsimut katitikkanut uppernarsaat
- 10) Uppernarsaatit takussutissat aamma nunap assingisa takussutissartaat

Ingerlatsinermi pilersaarutit atortuupput sumiiffinni illersukkani akisussaasut atortagaat anguniakkat anguniarlugit. Ingerlatsinermi pilersaaruteqarpoq assigiinngitsorujussuarnik imalinnik ilusilersukkanillu, apeqqutaalluni piumasaqaatit suliarineqartut, akuersinissamut ingerlatseriaatsit aamma piviusunngortitsinissat kiisalu piffissaliussat. Taamaattoq ingerlatsinermi pilersaarut pilersaarutitulli allatut aaqqissorneqassaaq tunngavilersorluagaalluni, aamma paasissutissanik naammattunik imaqassaaq anguniakkat naammassineqarnermut nalilersorneqarsinnaasunngorlugit. Sumiiffinni illersukkani ingerlatsinermi pilersaaruseriorneq amigaatilik sunniuteqarluartuunginneranut patsisaanerpaasarpoq. Sumiiffinni illersukkani ingerlatsinermi pilersaarutini amigaatit nalinginnaanerpaat tassaapput:

- Allanngutsaaliukkat ersarissumik suussusiannik amigartumik suussusiliineq aamma sumiiffiup ingerlannissaanut pisariaqartitanik amigaateqarneq. Amerlasuutigut paatsiveerutigineqartarpoq sumiiffiup allaaserineqarnerata (ilaatigooriarluni peqqissaarpallaamik allaaserineqartarami) aamma sunniisut suussusersineqartarneri.
- Anguniakkat ersernerluttut imaluunniit anguniakkat suussutsinut tunngavallaat imaluunnit ersernerluppallaartut.
- Aqutsisutut anguniakkat aamma suliniutit pilersaarutigisat ersernerluppallaarpata. Ilaatigut iliuutsit anguniakkanut erseqqissumik attuumassuteqarneq ajorput.
- Qaqtigorujussuaq aningaasaliineq imaluunniit pilersaarutip naammassinissanut aningaasartuutissanut pisariaqartunut missingersuutit ilaaneq ajorput, aamma piffissaliineq imaluunniit aningaasanik tullerriaarineq.
- Pilersaarutip sunniutaata nalilernissaanut atortunik aamma nakkutiginninnissamut takussutissat nalinginnaasumik ilanngunneqarneq ajorput.

- Pilersaarusernerup nalaani peqataatitsinnginneq kinguneqarsinnaavoq pilersaarutitik piviusorsiuunngitsunik, imaluunniit pilersaarutitik naammassiuminaatsunik pilersaarutip avataani pissutsunik amigartumik ilisimasaqarneq pissutaalluni.

3.4 KINGORNUSSARSISIAT TIGUSSAANNGITSUT AAMMA CSTN

CSTN-ip kingornussarsiat tigussaannngitsut pillugit piujuaannartitsinermik paasinnittaatsimik allaanersumik neqerooruteqarpoq. Ataqtigissumik illersuineq / annertussutsimik ineriartornerup assiaqutaa atorunnaarpaa, takorluukkamut illersuinnermut / pitsaassutsimik ineriartortitsinnermut nalilimmut sangutillugu. Taamaattumik akkerliit oqimaaqtigiisinnissaannut tunnganngilaq, pitsaassusermilli tunngavilimmik takornariartitsinermik siuarsaanermut, inuiaqtigiinnut tamanut siunissaqalersitsisumik.

Eqikkaalluni kingornussarsiat tigussaannngitsut ullutsinni nukittoqutitut periarfissatullu isigineqassapput. Iliuutsilli ilaat pisariaqarput.

Taamaattumik CSTN-ip iluani takornariaqarnermut piujuaannartitsisumut isummat assigiinngitsut ilannguttariaqarput, aamma kingornussarsiat tigussaannngitsut ilaasariaqarput.

Kinguneqartumik ataatsimut isiginnilluni periutsip kingornussarsiat tigussaannngitsut piujuaannartitsinermi sinaakkusiinermi, pingaarutilittut inissisimanerat tunngavigaa.

Kingornussarsiat tigussaannngitsut piviusut "takornariamut nutaamut" pingaaruteqarput piviusunik misigissarsiornerani. Unammillersinnaanermut ilaalissaaq.

Nunarsuarmi assigiissutsit amerligaluttuinnarneranni assigiinngissutsit ileqqunik tunngavillit pingaaruteqaleraluttuinnarput. Naatsumik oqaatigalugu, nunarsuarmi ornitassatut "assingusunngorneq" periarfissaavoq ajornanngitsoq piffissaq sivikitsoq eqqarsaatigalugu, assigiinngisitaartumilli ornitassamik peqarniarluni sumiiffimmi najugallit kulturikkut kingornussarsiaanik siuarsaaneq, periuusiuvoq piffissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu.

OMT najoqqutaralugu takornariaqarnerup piujuaannartitsisup, inuiaqtigiit najugaqartut inooqtigeeeriaasianni kulturjata uppernassusaa ataqqisariaqarppaa, piffissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu soqtiginnittunut tamanut iluaqutaanissaa qulakkeerniarlugu. CSTN anguniakkap taassuma siuarsarnissaanut atortuuvoq naleqquttoq.

Kingornussarsiat tigussaangitsut illersornerat ineriartortinnerallu eqqarsarneruvoq piffissaq ungasissoq eqqarsaatigalugu, taamaammat CSTN-it tamarmik pingasoqiusamik pilersaarummik ineriartortitsisariaqarput.

A. Siullermik pillersaarut suussusersiuisoq, soqutigisallit peqataanissaannik qulakkeerisoq. Kingornussarsiat tigussaangitsut annertussusiat naatsorsortariaqarpaa illersorniaruniuk.

B. Aappaattut qanoq iliuusissamik pilersaarusiortariaqarpoq iliuusissanik ikittunik aamma erseqqissumik, kikkut suna suliarissaneraannik akisussaaffigisinnaneraannik imalimmik.

C. Pingajuattut piviusunngortitsinissamut pilersaarut, soqutigisallit tamaasa anguniakkanik tulleriarisut, aamma iliuusissanik tulleriarisut ingerlaqatigiisilerlugit.

Iliuusissat 28-t siunnersuutigaagut CSTN-ip kulturikkut kingornussarsiat tigussaangitsut pillugit takornariartitsinerup siuarsarniarlugit ineriartortissinnaasai.

1. Oqaatsit aarlerinartorsiortut atornissaannut kaammattuineq.

Oqaatsit tammarnissaminnut navianartorsiortut atornissaannut siuarsaanissamut periarfissaqartariaqarpoq. Neriniartarfinni nerisassat allattorsimaffiannit hotelit initaannut tamaanimiutut atillit. Takornarianik angallassisut sumiiffinni piffinnut aamma ileqqunut taaguutaat/aqqi atortariaqarpat.

2. Oqaatsit tammarnissaminnut ulorianartorsiortut atornissaannut kaammattuineq.

Oqaatsinik pisuussut kingornussarsiaavoq naleqarluartoq illersorneqartariaqartorlu. Oqaatsit ilaat tammartarput, soorlu suliffiit nutaangitsut, atortussat, ileqqut il.il., aamma atorineqarneri illersorneqartariaqarput.

3. Kingornussarsiat tigussaangitsut illersornissaat aamma siunissami isertitassat pitsaasut ataqatigiinnerisa paasineqarnissaat siuarsartariaqarput.

Nutaamik takornariartitsinerup misigisassat piviusut pingaarnerutikkaluttuinnarpaat. Taamaattumik CSTN-ip kingornussarsiat tigussaangitsut illersornissaat aamma siunissami isertitassat ataqatigiinnerisa paasineqarnissaaat siuarsartariaqarpaa. Ilaatigooriarluni kingornussarsiat tigussaangitsut sumiginnarneqartarput piffissaq sivikitsup ingerlanerani aningaasatigut isertitassat ukkatarineqarnerannit, uffa piffissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu aningaasatigut isertitassanit annikinnerarsuusoq.

4. Ilinniartitaaneq: Sumiiffimmi innuttaasut kingornussarsiatik tigussaangitsut illersornissaata pingaaruteqarneri eqqumaffigisariaqarpaat. Tamakku sioqqullugit kingornussarsiamik tigussaangitsut ilisimanissaat, paasinissaat aamma nalilernissaat pisariaqartippaat.

Amerlasuutigut sumiiffimmi innuttaasut kingornussarsiatik tigussaangitsut ilisimangilaat. Taamaattumik CSTN-ip tamanna malugisariaqarpaa, illersuinissamik qinnuteqannginninni. Naleqarluartutut akuerisaasut illersornissat ajornannginnerusarpoq.

5. Iliuutsinik isumassarsiffiulluartunik ineriartortitsineq ilisimasaqarneq annertusarniarlugu: Festivalit, nipilersortunik tusarnaartitsinerit, kulturikkut kingornussarsianik ulloqartitsineq il.il.

Sumiiffimmi innuttaasut takornarissallu peqataatinnissaat ajornannginnerusarpoq kingornussarsiat tigussaangitsut illersornissaannut iliuutsinik isumassarsiffiulluartunik ineriartortitsigaanni. Iliuutsit taakku aamma takornarissat tikittarneri aamma sumiiffimmi innuttaasut aningaasatigut isertitaat siuarsarnissaannut aamma periusiuvoq. CSTN-ip iliuutsit taakku aquttariaqarpaat.

6. Paasinnilluni qanilaassutsip siuarsarnera atorneqarsinnaavoq coopetition (suleqatigiilluni unammilleqatigiinneq) siuarsarniarlugu. Nunarsuarmiunngorsaanerup takorluukkap taassuma ineriartortitsivigeqataassavaa.

Sumiiffimmi unammillerneq suleqatigiinninngortariaqarpoq. Suleqatigiinneq siuarsarniarlugu paasissallugu pingaaruteqarpoq, ullutsinni ornitassat allat aamma takornariartitseriaatsit allat unammillertaammata nutaat.

7. CSTN-ip iluani soqutigisaqaqatigiit aamma tikitassami soqutigisaqaqatigiit CSTN-imut ilaangitsut akornanni suleqatigiinneq siuarsassallugu kingornussarsiat tigussaangitsut pingaaruteqarput.

Kingornussarsiat tigussaangitsut "ataatsimoorussatut" nalinginnaasumik paasineqartarput. Taamaattumik kingornussarsiat tigussaangitsut CSTN-ip iluani soqutigisaqaqatigiit aamma tikitassami soqutigisaqaqatigiit CSTN-imut ilaangitsut akornanni suleqatigiinnerannut siuarsaanissamut pingaaruteqartut.

8. Kingornussarsiat tigussaangitsut ajornerulerneris misissoruk.

Tigussaangitsut qanoq innerat misissorneri pingaaruteqarpoq illersuinissamut aamma tuniniaanissamut iliuusissanik ineriartortitsinermi. Tikitassap iluani kingornussarsiat tigussaangitsut ajorseriarsimaneri misissornissaat pinngitsoorani pisussaavoq.

9. Kingornussarsiat tigussaangitsut sumiginnarneqarsimaneri misissukkit.

Ilaannikkut kingornussarsiat tigussaangitsut sumiiffimmi innuttaasunit, takornarissanit imaluunniit taakkunanga marluusunit sumiginnarneqartarput. Taamaattumik pinngitsoorani tikitassap iluani kingornussarsiat tigussaangitsut sumiginnarneqarsimanersut misissuisoqartariaqarpoq.

10. Sumiiffimmi eqqumiitsuliortut kusanartuliortullu nukittorsarnissaat.

Sumiiffimmi eqqumiitsuliortut kusanartuliortullu nittarsaattariaqarput qanoq iliuseqalaarnikkut. Takornariat tikittagaanni tamanna tarneruvoq aamma kusanartuliaat CSTN-imut naleqarnerulersitsisarpoq.

11. Sumiiffimmi eqqumiitsuliortut kusanartuliortartullu peqataanerat siuarsarneqassapput, nunani allani festivaalini ataatsimiinnernilu peqataatinnerisigut.

CSTN piginnaasaqarpoq sumiiffimmi eqqumiitsuliortut kusanartuliortartullu peqataanissaannik siuarsaanermut, nunani allani festivaalini ataatsimiinnernilu peqataatitsinikkut. Taakkuupput takornariarfissatut nittarsaassisut pitsaanerpaat ilaat.

12. Sumiiffimmi mamarsaakkanik nerisassiorneq ullutsinni tikkuussisuuvoq takornariaqarneq siuarsarniarlugu.

Mamarsaakkanik nerisassiorneq nuannarineqartorujussuuvoq, taamaattumik sumiiffimmi mamarsaakkanik nerisassiorneq CSTN-ip iluani pilerisaarutaavoq aamma tikitassamut avammut ambassadøriuvoq pitsaanerpaaq.

13. Sumiiffimmi kingornussarsiat tigussaangitsut takornarianut tunisassiarineqarnerinut siuarsaanermi ilanngunneqarneri.

Sumiiffimmi kingornussarsiat tigussaangitsut sapinngisaq tamaat CSTN-imi takornarianut tunisassiani tamani ilanngunneqartariaqarput.

14. Takornarianik nassuiaassisartut sumiiffimmi kingornussarsiat tigussaangitsut pillugit ilinniartittariaqarput.

CSTN-imi takornarianik nassuiaassisartut sumiiffimmi kingornussarsiat tigussaangitsut pillugit naammaginatut ilisimaqartariaqarput takornarissanut nassuiaasinnaaqullugit ilisarititsisinnaaqullugillu.

15. Sumiiffimmi kingornussarsiat tigussaangitsut pillugit nittartakkani, naqitaq paasissutissaliani il.il. paasissutissiineq.

Sumiiffimmi kingornussarsiat tigussaangitsut tamani siuarsarneri CSTN-ip salliuittariaqarlunnarpaa

16. Sumiiffimmi kingornussarsiat tigussaangitsut pillugit atuakkiani, filmini, assilissani aamma misissuinerni siuarsaaneq.

Sumiiffimmi kingornussarsiat tigussaangitsut pillugit atuakkanik, filminik, assilissanik aamma misissuinernik CSTN pilerisaarisinnaassuseqarpoq. Taakku tassaapput takornariatut tikitassamut nittarsaassinerit pitsaanerit ilaat.

17. Ilisimaneqarnerpaat ilisimaneqarpallaangitsunik akullugit nassuiaassisulerlugit sammisaqartitsineq siuarsarlugu.

Inatsit 80/20 ilisimaneqarluarpoq. Nalinginnaasumik takornarissat 80%-iisa alutorisaat tikinneqarsinnaasut taamaallaat 20%-ii takusartarpaat. Takornariatitsineq piujuaannartitsisoq siuarsarniarlugu CSTN-it ilisimaneqarnerpaat siuarsarlugit ilisimaneqanginnerpaanik akullugit nassuiaassisulerlugit sammisaqartitsisinnaapput.

18. Kingornussarsiat tigussaangitsut sammineranni sumiiffimmi innuttaasut peqataanerat siuarsarlugu. Tamanna "piviusuussuseq" illersorniaraanni pingaaruteqarpoq.

Takornariatitsinerit nutaat misigisassanik piviusunik ujaasisarput. Kisianni takornariat kingornussarsiat tigussaangitsut piviusuunerat qanoq pinnerpoq "aserortarpaat". Taamaattumik CSTN-ip kulturikkut kingornussarsiat tigussaangitsut sammineranni sumiiffimmi innuttaasut peqataanerat siuarsartariaqarpaa attatiinnarniarlugit.

19. Sumi tamani pissuserissaarneq isumagiuk.

Sumi tamani pissuserissaarnek CSTN-ip pingaartitaraa. Pissuserissaarnek aqqutissaavoq.

20. Nunat allamiut aamma sumiiffimmi najugallit kajumissutsiminnik sulinerannik siuarsaaneq.

Nunat allamiut aamma sumiiffimmi najugallit kajumissutsiminnik sulinerat atortussatsialaavoq kingornussarsianik tigussaangitsunik illersuinermi.

21. Sumiiffimmi inuiaqatigiinni tamanut iluaqutissanik atortulersuutit nikanartut atukkit takornariat kisiisa eqqarsaatigalugit nutaaliornak.

Piujuaannartitsiniaraanni mikisuuneq immikkoortitaartuunissarlu piginnartariaqarput. CSTN attaveqatigiiffiuvoq inuiaqatigiinni tamanut iluaqutissanik atortulersuutinik nikanartunik pilik angisuunik nutaaliorani.

22. Sumiiffimmi illoqarfiup immikkortui kulturilerisut, taamaattoqarpat, siuarsakkit.

Piffinni amerlasuuni illoqarfiup immikkoortoqarpoq kulturilerisunik. Tamanna pisuussutaavoq takornarialerinermi tikitassatut piujuaannartitsisumut aamma siuarsarneqartariaqarpoq illersorneqarlunilu.

23. Ullorsiusiorit sammisassanik allattorsimaffimmik aamma pilerisaarutigiuk.

Takornariat peqataanissaat oqilisarniarlugu ullorsiateqartariaqarpoq sammisassanik allattorsimasumik nutartikkamik aamma pilerisaarisumik.

24. Takornariat ilisimatikkit.

Kingornussarsiap illersornissaata pingaaruteqarnera CSTN-ip takornarianut paasitittariaqarpaa.

25. Kingornussarsiaq tigussaangitsoq illersorniarlugu siuarsarniarlugulu ICT siuarsartariaqarpoq.

Kingornussarsiap tigussaangitsup takornarianut siuarsarniarlugu ilisaritinniarlugulu ICT atortussaavoq piukkunnartog. CSTN ataatsimut isiginnittaaseqarluni suliarinissaanut piginnaaneqarpoq.

26. Naalagaaffimmi aamma naalagaaffinni allani kattuffinnik assingusunik anguniagalinnik suleqateqarneq.

Nunarsuaq tamaat eqqarsaatigalugu aamma sumiiffimmi iliuuseqarneq iliuusaavoq pingaartog. Taamaattumik CSTN naalagaaffimmi aamma naalagaaffinni allani kattuffinnik assingusunik anguniagalinnik suleqateqartariaqarpoq. Tusaamaneqarneq aamma pingaaruteqarpoq.

27. CSTN-ip siuarsarnera kingornussarsiat tigussaangitsut takornariaqarnermi tuniniarneqartunut katitikkanut ilanngutitinniarlugu.

CSTN atortuuvoq piukkunnartog kingornussarsiat tigussaangitsut takornariaqarnermi tuniniarneqartunut katitikkanut ilanngutitinniaranni.

28. Sumiiffisami universitetinik aamma uumasut nakorsanngorniarfinnik (VET-skole) suleqatigiinnerit siuarsarlugit kingornussarsiat tigussaangitsut ilinniagassatut pilersaarutitut ilanngutitinniarlugit.

CSTN-ip isumaa inuunermi najoqqutarisaq tassaavoq sumiiffisami soqutigisallit peqataatinnissaat. Tamanna eqqarsaatigalugu ilinniartitaanermut immikkoortortaq CSTN-imi suleqataasariaqarpoq peqataalluartog.

3.5 PIUJUAANNARTITSINEQ TAPERSORSORNIARLUGU DIGITALIKKUT ATORTUT

Atortut digitaliusut takornariaqarneq - piujuannartitsineq nutaaliernerlu tunngavialugit ingerlasut - ineriartortinniarlugu aallaqqaataaniillu aallartinniarlugu suliap ingerlatiinnarniarlugu atorneqarsinnaapput.

Atortut taakku suliffissuaqarnermut 4.0-mut atassuserneqaleriartortut, immikkoortunut amerlanernut annertusarneqarsinnaapput. Takornariaqarnermi teknologiimik nutarterinermillu ilanngussinissamut periarfissiisinnaapput, isumassarsianut soorlu Smart Cities aamma Smart Tourism siursaasinnaapput, takornariaqarnerup isumalluutaanik aqutsineq pitsanngorsaanerlu ikiuutigalugu, kiisalu avatangiiseq paariutigalugu attatiinnarlugu.

Smart City og Smart Tourism

Isumassarsiaq siulleg takkuttooq tassaavoq Smart City, anguniarpaa illoqarfiit aningaasarsiornikkut, inuttut aamma avatangiisit eqqarsaatigalugit piujuaannartitsisunik pilersitsisoq. Tamanna anguneqarsinnaavoq paasissutissanik aamma attaveqaaqatigiinnermi teknologinik (informations- og kommunikationsteknologier (IKT)) atuinikkut aamma attavilersuutinik ineriartornermik piujuaannartitsisunik qulakkeerisunik, inunnt pitsaanagerusumik inuunermi nalilinnik, isumalluutinik aqutsinermik pitsaanagerusumik aamma innuttaasunik peqataatitsinikkut pilersitsinikkut.

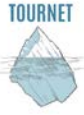
Takornariaqarnerup iluani eqqarsaatigaarput takornarianut tikitassat torrallataasut, taakkua iluarsisutininik kiffartuussinernillu nutaaliortunik atortulersuutinik nutaalianik teknologiskimillu ninngusuunik tunngavilinnik neqeroortunik. Kisitsit taanna nutaajungaatsiarpoq aamma Smart Tourism isumaata ilagaa.

Taamaattumik Smart Tourism tassaavoq unammilleqatigiinneq ineriartornerlu eqqarsaatigalugit, siunissami iliuusissanut moderniusunut ilanngussiniartooq.

Sumiiffik qanoq ililluni takornariarfittut torrattunngorsinnaava?

Aaku tunngaviit pingaarnerit ilaat:

- Sumiiffik nutaaliortuussaaq aamma periutsinik peqataatitsisunik neqeroorteqassaaq.
- Ingerlatsinissamat pilersaarut ineriartortinneqassaaq suliffeqarfiup piujuaannartitsisumik ineriartornissaanik, avatangiisinik illersuinissanik aamma sumiiffimmi kulturimik ataqqinnittumik pingaartitsisoq.
- Piffimmi teknikkikkut atortulersuutit kiffartuussinerit nioqqutilluunniit neqeroortigisinnaasariaqarpai takornariatut isumalluutinut assigiinngitsunut sapinngisaq tamaat najoqqutaralugu pitsaanagerpaaq naleqqussarfisinnallugu.
- Tikeraanik sunniivigeqateqarnermik aamma pinngortitap peqataatinnissaanik kaammattuineq.
- Atortorissaarutit tamarmik kikkunnit tamanit atornerqarsinnaassapput; taakkununga ilaapput innarluutillit, naartusut, pitsorluttut aamma utoqqaat.
- Pisisartut naammagisimaarinninnerat ujartussavaat pitsaassuseq, taakku qisuariarnerat aamma inuit naapittarfiini assigiinngitsuni peqataaneq aqutugalugu.
- Takornariartitsinermi suliniutip taassumunngalu atasut tamarmik najugaqartut inuunermi naleqartitaat aamma sumiiffimmi kulturikkut naleqartitaasa attatiinnarnissat ataqqissavaat.

Nassuiaatit amerlapput, kisianni oqarsinnaavugut "Big Data tassaavoq paasissutissat ataatsimoortut angissusaat peqqutaallutik databasesoftwarep nalinginnaasup tigusinnaanngisaat, toqqorsinnaanngisaat, aqussinnaanngisaat aamma misissoqqissaarsinnaanngisaat". Paasissutissat amerlasuutigut immikkoortiterneqartarput ilusilersukkanut (pisarnejq malillugu) aamma ilusilersugaanngitsunut (Big Data), naak atortuutit atornejarsinnaasut nutaat paasissutissat ilusilersugaanngitsut nutaanik immikkoortortalersuleraluaraat soorlu semi-struktureret (ilaannakortumik ilusilersugaq).

Big Data atorlugu takornarialerinerup kiffartuussinerit neqeroorutigineqartut allanngortinnissaannut periarfissippaa. Paasissutissat ilaat erseqqissarnissaannut periarfissiivoq aamma suliffeqarfinnut paasissutissatut iluaqutaasunngortillugit. Atuisut pillugit, nikittarneri aamma salliutitaat pillugit paasissutissat ingerlaannaq pissarsiarineqarsinnaapput. Taamaalilluni suliffeqarfiit tunisaqarnerulerusullutik iliuusissatik nassuiarsinnaavaat pitsanngorsarlugillu.

Taakku saniatigut paasissutissat katersat tamarmik atornejarsinnaapput misissueqqissaarnejq tunngavigalugu, maskiinat inuttut aalajangiisillugit takornariarnerup misigineqarnera pitsanngorsarniarlugu.

Maskiinat inuttulli eqqarsarsinnaasut, ilinniarsinnaasut aaliangiisinnaasullu aamma 'machine learning' (Kunstig intelligens og 'machine learning')

Malitassat tamarmik, ingammillu Machine Learning ulluinnarni suliaqarnitsinnut akuunerat annertusiartuinnarpoq. Takornariaqarnermi aamma.

Sunaminuna "kunstig intelligens"?

Marvin Minskyp – kunstig intelligensip iluani maligassiuusup – ima nassuiarpaa: "maskiinat qanoq iliortinneqarsinnaaneri silassorissusermik pisariaqartitsisut inunnit ingerlanneqartuuppata pillugit ilisimatusarnejq".

Kunstig intelligensimik atuisut ilaat:

- Oqaasilerineq nalinginnaasoq: Applikationit ilaapput oqaatsinik nutserisartooq naalakkiisinnaasorlu.
- Paasisimasaqarluartunut aaqqissuussat: Tassani sulisut pikkorissut misilittagaat aaqqissuussamut ilanngunneqarsinnaapput pivusorsiortunngortillugit;
- Robottit: Robotinik ingerlasinnaasunik aqutsineq il.il.;
- Ilinniartitaaneq: Computerini kingusinnerusukkut pivusunngortitsinissamut iliuseqarnejq.

Maskiinanik ilinniartitsineq amerlasuutigut kunstig intelligensip ilaatut isigineqartarpoq, tassani ajornartorsiummik qaangiiniarluni nassuiaaneq ujartorneqartarpoq computerip "ilikkagaqarnissaa" paasissutissat tunngavigalugit, taassumalu kinguneranik pissarsisoqarsinnaavoq missingersuummik paasissutissanik tunngaveqartoq aamma ilitsersuutinit uninngaannartuninngaaniinngitsunit.

Qanoq ililluni tamanna takornariaqarnermi atorineqarsinnaava?

AI (artificial intelligence – kunstig intelligens) atorlugu atuisut ileqqunik ilisarsisinnaangorlugu algoritmeliortoqarsinnaavoq.

Ullutsinni paasissutissarpasuit atorlugit piffinnut, neriffissanut aamma sammisassanut inuit ileqqi, iluarisaat salliutitaallu paasineqarsinnaapput.

AI machine learningilu akulerullugit siunissami inummut imminorpiaq tunngasumut imaluunniit angalanissanut sammisassanullu innersuussisinnaavoq.

APP-imut assersuut pingaartoq alla tassaavoq bots.

Bot tassaavoq AI-software inunnit akuliuffigineqarani nammineerluni suliaqarsinnaasoq, soorlu neriniartarfimmi nerrivimmik inniminniineq, ullorsiutini ullumik krydsiliineq aamma atuisumut paasissutissanik takutitsineq.

Bot nalinginnaanerpaq tassaavoq chatbot, robotti inummik oqaloqateqartuusaarsinnaasoq.

Ikiorti taamaattoq oqaloqatigiinneq paasisinnaavaa ilinniarfigalugulu atuisoq siunnersorsinnaallugu ikiorlugulu.

IoT-enheder

IoT (Internet of Things) tassaapput ataasiakkaat imaluunniit atortut internet aqqutigalugu ataqatigiissinneqartut, taamaattumik silassorissigaluttuinnartut.

Takornariarnerup nalaani paasissutissarpasuarnik ataqatigiissunik (sumiiffimmut, avatangiisinut, silamut tunngasunik il.il.) pissarsisinnaavutit aamma IoT atortui soorlu sensorit imaluunniit beacons atorlugit takornariat paasissutissanik tuniorartarpaat.

Atortut taamaattut atornerinut assersuutit tassaapput takornariaq sumiissusersillugu atortunut allanut soorlu tabletimut smartphonemulluunniit skærmilimmut nassiusuisillugu, taava paasissutissat assingi takuneqarsinnaapput. Tamassuma kingunerisarpaa takornarianut allaffiit smartiusut, taakkua imaanik tunniussisarput atuisup pisariaqartitaanut naleqqussarlugit, taakkuami sunniivigeqatigiissinnaapput.

Taamaaliorsinnaassagaanni paasissutissat attaveqatigiinnermi kiffartuussinernut allanut, soorlu APP-inut imaluunniit nittartakkanut attaveqartariaqarput.

Atortut allat takornariaqarnermi atorneqarsinnaasut tassaapput sensorit inuit amerlassusiinik misissuinnermut atorneqanngitsut, kisianni avatangiisinut tunngasunik uuttuisinnaasut, soorlu kissassutsimik qaamanermillu uuttuisinnaasut nukinnik isumalluutit atuinerlu pitsanngorsarniarlugit.

Dronet

Timmisartut inuttaqanngitsut tamakku namminneerlutik aqunneqarlutik ataavartumik timmisinnaapput.

Taakku assiliissummik pilerneqarpata filmiliornermut atorneqarajuttarput aamma kingusinnerusukkut takornariaqarneq siuarsarneqartarpoq pilerisaarinikkut, tassami isikkivinnik nutaanik takutitsisaramik.

Atuineq pingaartoq alla tassaavoq inuttut akisussaassuseqarneq aamma takornarianik sunniivigeqatigiinneq (piviusuusaartitamik angalaneq), taakku avatangiiseq iller-sornissaanut iluaqutaasarput, sumiiffiit tikikkuminaatsut takornarianut takutiutigalugit.

Aamma big datamut ilanngullugit paasissutissat kingornussarsianik allanngut-saaliuinnermut, illoqarfiit nuna assiliorneranut, takornarianik takusarneqarsinnaasunut aamma takornariat amerlassusiinik aqutsinnermut atorneqarsinnaapput.

3D-modellering aamma 360° film

3D-modelling suliaavoq pisaq imaluunniit takorluugaq(uumassuseqanngippat uumassuseqaraluarpalluunniit) dimensionit pingasut atorlugit pilersitaq software ikiortiseralugu.

360° imarisaa (assilisaq aamma filmilialiaq piviusungatitaq) siutit isillu atorlugit atortoq itisiliisoq sunniivigeqatigiittorluunniit, assiliinermik uninngasunik aallartitsisoq aamma aalasunik (video) piviusumik ungasianit takutitsisoq.

Taaguutit taakku isumalluutaapput sanaani piviusungatitani atorneqartartut.

Virtual Reality (VR)

Taanna sunniivigeqatigiilluni misigisaavoq computerikkut sananeqartartoq, avatangiiseq piviusuusaartitaq tamakkersimasoq sanasarpaa. Piviusuusaartitsineq itisiliineruvoq malussarissoq silarsuarmut nutaamut, avatangiisit piviusut

piviusuunngitsullu tunngavigalugit piviusuunngitsumik pilersitaq. Teknologip taassuma anguniarpaa nunarsuaq piviusuunngitsoq peqataaffigisinnaasarput pilersissallugu.

Piviusup taassuma paasinera imaluunniit maluginera nalinginnaasumik isiginninnikkut pisarpoq isarussat immikkut ittut atorlugit, naak maluginiutit allat ilanngussinnaagaluarai, soorlu tusaasaqarnikkut, attuinikkut il.il.

Tassa tassani takornariartitsineq piviusungatitaq pissarsiarissavarput, taassuma angalaneq nutaaq tunniutissavaa, soorlu tikeraap nassuiaassisartoq piviusungatitaq sunniivigeqatigisinnaavaa, taassuma sumiiffik pillugu oqaluttuat oqaluttuarisaanermut tunngasut nassuiassavai.

Ullutsinni pilerseqqitat oqaluttuarisaanermut tunngasut VR-imi nassaarineqarsinnaapput, ukiunik hundredelikkaanik utertillutit aamma illorsualiat kusanartut sinneri atorlugit qanoq isikkoqarneri takunissaannut periarfissillutit, aamma piffissamut allamut itisiliinissannut periarfissillutit.

Aammattaaq sumiiffiit takuneqarsinnaasunngortippai attatiinnarnissaat ilutigalugu, tamannalu pingaaruteqarpoq sumiiffinnut inuppasualinnut, imaluunniit naleqqussagaangitsunut pigaanni. Angalasuusaarnerit katersugaasiviit eqqaassutissallu amerlasuut pulaarnissaanut periarfissiivoq 360⁰ aqqutit atorlugit.

Augmented Reality (AR)

AR avatangiisinik piviusuusunik misigisassaavoq sunniivigeqatigiinnertalik, tassani pisaq computerimik allisarneqarpoq paasissutissanik ilanngussilluni. Paasissutissat qaleriiaarneqarsimapput aamma ilanngunneqarsinnaapput, imaluunniit avatangiisinut piviusunut kiinarpaasinnaapput.

Paasissutissat ingerlaqatigiilluinnassapput, avatangiiseq piviusoq itisilerlugu paasineqarniassammat.

AR atorlugu atuisoq piviusoq takusinnaangussavaa teknikikkut atortoq aqqutigalugu (tablet, mobiltelefon, computeri il.il.) paasissutissat titartakkat atorlugit atortumut ilanngunneqarsimasumut.

Periuseq taanna takornariaqarnermut atorlugu AR-ip sumiiffimmut toqqaannartumik paasissutissanik ilanngussisinnaavoq, qangarsuaq inuunermi pisunik sumiiffinnilluunniit pilersitseqqitanik takusaqartoqarsinnaavoq il.il.

Atuineq alla takornariaqarneq sunniivigeqatigiinnerusumik pilersitsisoq tassaavoq AR aamma gamification akulerullugit. Allatut oqaatigalugu pinnguarnermi uummaarisuseq atorneqarsinnaavoq takornarianut kajumissaatit.

4. TOURNET PIUJUAANNARTITSINERMIK TUNNGAVILIMMIK ILISARNAAT

Ilitsersuutip immikkoortuani uani suliuniutip TOURNET-ip siunnersuutigaa CSTN-imi ilaasortanut pitsaassutsimut ilisarnaat. Pitsaassutsip ilisarnaataa TOURNET-imi attaveqatigiinni ilaasortanut arlalinnik innersuussuteqarpoq, aamma takornialerisut suliffeqarfittut piujuannartitsisutut pisortatigoortumik akuersinerunngilaq.

Sunaana Eco Branding?¹

Taaguut "Eco Branding" piujuannartsinermi nutaajusorujussuuvoq aamma pilerisaarinermi. Taaguut suli ineriartorpoq nunarsuup piujuannartinneqarnissaata ilisimaneqariartornera alliertortillugu. Eco branding tunngavimmigut tassaavoq apeqqutit anguniakkallu avatangiisinut tunngasut, suliffeqarfiit atuisullu akornanni nalunaarutigineqarsinnaapput pilerisaarutigineqarlutillu.

Eco branding pilerisaarinermi isummerneruvoq suliffeqarfiit periarfissillugit avatangiisinik illersuinerminnut paasissutissillugit neriorsuinerminnillu siuarsaatillugit. Avatangiisit pillugit ilisarnaat ilisarineqarsinnaavoq nioqqutissiornermikkut/kiffartuussiner mikkut, tapersersortissarsiorlutik nalunaarutiminni, suliffeqarfittut suliniarnerminni aamma avatangiisit pitsanngorsarniarlugit allanik tunniussaqaqarnerminni.

Takussaasumik eco branding poorineqartuni, ussassaarutini aamma meqqip suussusiani takuneqarsinnaavoq. Suliffeqarfiit nunarsuarmik pitsanngorsaaniarlutik suliniuteqartut takutitsinissaminnut periarfissaqarput aamma suliniutitik tamaasa pilerisaarutigisinaavaat piujuannartitsiner mik soqutigisalinnit malugineqaqqullutik. Amerlasuutigut suliffeqarfiit nioqqutissaatik, poortuutitik, ussassaarutitik meqqilersortarpaat, aamma oqaaseqatigiinnik, uppersaatinik atuneq allatigullu ilisarnaatertik avatangiisinut pitsaasuuneranik avatangiisiminnillu mianerisaqartuuneranik ilisarnaasertarpaat.

Eco branding aamma takuneqarsinnaavoq suliffeqarfiup suliniutaatigit isummersortaasiatigullu. Naak nioqqutissiaq kiffartuussinerluunniit ilaatigooariarluni avatangiisinik mianerisaqarpallaanngikkaluartoq suliffeqarfiit anguniakkanik suli tapersersuisinnaapput suliniuteqartut ikiorlugit. Tassani eco branding suliffeqarfiit periarfissippai anguniagaqarnertik isiginnaartuminnut avitseqatigalugit illersortitik ilinniartinniarlugit kajumissaarniarlugillu taamaaliornissaannut. Taakku saniatigit ilisarnaatip kulturi aamma inuiaqatigiit qanoq naleqqussarnersoq sunnertarpai. Eco branding aamma tassaasinnaavoq suliffeqarfiup avatangiisit pillugit apeqqutinut aalajangersimasumut,

---

¹Pacheco. C. (15. april 2021). Eco Branding sunaana? Lucca AM. Atuarneqarsinnaavoq uani <https://www.luccaam.com/perspective/what-is-eco-branding/#:~:text=Eco%20branding%20is%20a%20marketing,the%20betterment%20of%20the%20environment>

suliniuumut aalajangersimasumut imaluunniit qanoq iliornermut aalajangersimasumut sakkortuumik isumaa. Tamanna pisinnaavoq pisoqarneratigut, aningaasaliisussarsionertigut, sinneqartoorutinik tapiinikkut, piginneqataanikkut aamma periutsit allat suliffitsik avatangiisini ajornartorsiutinut imaluunniit suliniuteqartunut atassuserneqartillugu. Atuisartut suliffeqarfinnik peqataasunik tapiisunillu ujaasisarput!

Takornarialerinermi eco branding qanoq ineriartortinneqarsinnaava? TOURNET-ip attaveqaqatigiiffianut ilaasortanut innersuussutit:

Amerlasoorpassuarnik takornariaqarneq illoqarfinnut aamma pinngortitamut aserorterisumik kinguneqartarput, taamaattumik takornariaqarnermut piujuaannartitsinerusumut nuunnissaq pisariaqavippoq. Tamanna anguniarlugu avatangiisit pillugit ilisarnaammik pilersitsinissaq pingaaruteqartorujussuuvoq uku malillugit:²

- **Amerlasoorpassuarnik takornariaqarneq killilersornera kiisalu periarfissanik piujuaannartitsisunik neqerooruteqarneq:** Assersuutigineqarsinnaavoq umiarsuarmik angalaarluni takornariartitsineq. Takornariartitsineruvoq avatangiisinut ajoquseerujussuartartoq, assersuutigalugu Venedigimi umiarsuarmik angalaarluni takornariartitsineq killilersorpaat, Barcelonami assingusumik iliorniarput mingutsitsisoqartaqimmat. Inngikitsulimmi Norgep umiarsuit dieselimik ingerlatillit inerteqqutaatippaat issittup imartaani uumassusillit ataqatigiinnerat pigiinnarniarlugu. Silaannaap allanngoriartornera ajornartorsiutaaqaaq aamma nunat naalakkersuisuulu tamassuma kinguneranik qanoq iliornissaminnut akisussaasuupput, aamma takornariaqarneq eqqarsaatigalugu. Kisianni takornariartitsineq taamaattoq kisiat killilersornera naammangilaq, toqqagassanik nutaanik ilisarititsinissaq pisariaqarpoq, taakku takornariaqarnermik piujuaannartitsinerusumik siuarsaasoq, tikeraat ikilinerisa kiisalu aningaasarsionikkut annaasat taarserniarlugit siuarsaasut. Toqqagassat nutaat taakku pitsaassuseq qaffasinnerusoq aamma nunamut illoqarfimmulluunniit takornariat amerlassusii iluaqutaanerungaartut kingunerissavai. Avatangiisit tungaannit, piujuaannartitsineq aamma inuit tungaanit isigalugu poortukkanik sunngiffimmi toqqagassanik pilersitsisoqartariqarpoq.
- **Tikitassanik nutaanik neqerooruteqarneq:** Sumiiffiit amerlasuunik takornariaqartunut toqqagassanik allanik qanoq neqerooruteqarsinnaavugut? Aasaanerani pilersaarineq, assersuutigalugu piujuaannartitsinermit isigalugu

peqataasut tamaasa peqataatissavai (iluqutserlugillu), aamma tikeraamut misigisassamik immikkut pingaarutilimmik neqeroorfigisinnaavaa.

Piujuaannartitsinerup takornariaqarneq aaliangersimasoq siuarsarpaa inuiaqatigiinnut tikitamiittumut sunniivigeqatigiinnissamik kajumissaarisoq, aamma illoqarfiit angisuut ineriartupiloornissaanik pinaveersaartitsisoq, takornarissat ilorrisimaarnermik misigitinniaannarlugit "pullatamiilersimmata" piviusuunngitsumut, pinngitsaalisamilluunniit piviusumiinnissaannut inissiisumut.

Tamanna pissutigalugu unammillernartut angisuut ilagisarpaat inissiaqartitsineq pinngortitap avatangiisiinut aamma illoqarfimmut pissusissamisut ilaalluinnartunik, sumiiffimmi aningaasaliisunit ikorfartorneqartut aamma oqartussanit piginnaasaqarluartunit tapersorsorneqartut avatangiisinullu innuttaasuinullu ilisimasaqarluartunut siuarsaasunik.

- **Nittartakkami onlineusumik pilersitsineq, tassani takornariartitsisut kiffartuussissutitik ataatsimoorlutik neqeroorutigisinnaallugit:** Tamanna isumaqaannangilaq aningaasartuutit apparnerinik, aamma nukiit kattunnerinik, kisianni aamma imminnut atasunik ataatsimoorussanillu tunniussisinnaaneq, taakkununga ilaapput unnuiffissat sunngiffiillu assigiinngitsut, mamarsaakkanik nerisassiorneq timersornerlu, takornariaqarneq takornariarlu immikkut illuinnartoq qammarniarlugu, tunngavigineqassapput iliusissat ataatsimoorussat. Assersuutigalugu TOURNET-ip APP-iata siunertaraa angalatitsisartut mikisut tikitassani tamani atuisunut ataatsimoorlutik kiffartuussinernik assigineqanngitsunik neqerooruteqarsinnaasut, APP-itta piujuaannartitsineq tunngavigaa, sumiiffimmi innuttaasut ikorfartugaat aamma uumassusillit aaqqissugaanerat illersornissaanik ukkatarinnilluni. Takornariaqarnerup iluani eco branditsinnik pilersitsigaangatta pingaarnerpaat ilagaat sapaatip akunnikkaartumik ataqqinnissuseqartumillu misigisassaqaartitsinissamik neqerooruteqarneq. Tamanna piviusunngortinniarlugu sumiiffik assigineqanngitsoq aamma tamassuma inui pinngortsoorneqarsinnaanngivipput.
- **Sumiiffiit pisuullaanngitsut siuarsarnissaat aamma takornariat amerlassusiinik ikilisaaneq:** Assersuutit ilagaat Starlight Reserves, sumiiffiit inoqarpallaanngitsut (aamma amerlasuutigut aningaasaqarnikkut ineriartornerat aamma atortulersuutaat amigaateqangaatsiartut), unnuami qilaata pitsaassusia uppersaaserneqarsimasoq. Tikitassat taamaattut pinngortitami inissisimagajupput alutornassuseqarlutik aamma ilisimaneqarpallaaratik. Sumiiffiit nipaatsumiittut, tikeraanut iluaqutissarpassuallit takornariarfissanik tikitassamilluunniit taamaattunik ilisarimasagaqanngitsunut.

Sumiiffiit taamaattut erseqqissarnissaat ilippanaateqartorujussuupput, amerlavallaanik inisimasoqannginneq, aamma uatsinnik pinngortitamut atalersitsisoq. Sumiiffinnut taamaattunut tikeraanik ussagartitsisoq sumiiffinnut inuerukkiartortunut periarfissatsialassuuvoq, tassami sumiiffimmi najugaqartut inuussutissarsiutitoqqaminnit arsaagaasimapput.

- Tuniniaalluni pilerisaarineq: Misigisassanik inusnaanut naleqqussakkat assigneqanngitsullu: Tamanna angujuminaappoq, kisianni sulineq akilerneqassaaq takornarianik ataqqinnittunik tikerartunik sumiiffiup kulturianut inuunermilu pissutsinut ukkatarinnissinnaasut, nunamut, illoqarfimmut kommunimulluunniit tassunga tatiginnittut. Tikitaq angalasup oqaatsimut piujuaannartitsinermit atassusissavaa, malugerusutaq aamma misigisassamik assigneqanngitsumik neqerooruteqarsinnaasoq.

Iliusissamik immikkut ittumik onlinekkut sulineq kisimi apeqqutaanngilaq, kisianni aamma qulakkiigassavaoq piviusumik misigisamut ersersitsissammat ikorfartorneqarlunilu. Piujuaannartitsineq tunngavigalugu takornariartitsinermit tunngaveqarpoq, soorlu oqartugut immikkoortumi angalatitsisut tamarmik peqataatinneqarput aamma pissarsiatik pillugit oqaloqatigiissinnaasut.

Tassunga atatillugu onlinekkut iliuitsit, kiffartuussinerit aamma misigisat inummut aalajangersimasumut tunngatinnissaa tunngaviuvoq, amerlasuunik takornariartitsinermit anguneqarsinnaanngitsoq, kisianni piujuaannartitsisilluni tunngavilimmik takornariartitsinermit anguneqarsinnaasoq, tassani kiffartuussinerup pitsaassusia, avatangiisinut tunngasoq aamma inuttut piujuaannartitsineq pingaartinneqarnerpaalluni.

Piujuaannartitsineq tunngavigalugu takornariartitsinerup angalasartut aalajanginnginnerminni internetikkut ujaasisartut ussagartissavai. Takornariat allat naliliinernerannik tatiginnittut, unneqqarissussarsiortut aamma paasissutissanik paasiuminartunik ujaasisut, apeqquteqaatiminnik akineqapallakusuttut, kiffartuussinernik naleqarluartunik piumasaqartut, peqataarusuttut aamma sumiiffiup internetikkut neriorsuutiminnik eqquutsitsinissaanik naatsorsuuteqartut.

Takornariaq taamaattoq iliuusissaq piujuaannartitsinermit nassuiaatilik ataqatigiissorlu, sunngiffimmi ukkatat najoqqutaralugit immikkoortitaarlartoq, kiffartuussinernik inummut namminermit neqeroortoq il.il. pisariaqartippai; naatsumik oqaatigalugu iliuusissaq angalanermi misigisag inuunermi pissutsinut attaviliisartoq.

- **Sukkasuumik iliuseqarneq:** Nunarsuarmi sumiiffinni amerlasuuni takornariaqarneq aningaasaqarnermut pingaaruteqartorujussuuvoq aamma nunarsuaq tamakkerlugu COVID-19 tuniluunnerani immikkoortoq taanna naallioqaaq, taamaattumik immikkoortup taassuma aallarteqqinneqarnissaa piffissanngorpoq, kisianni nutaatut aamma piujuaannartitsinerusumik

aallarteqqinneqarnissaa pisariaqarpoq. Taassuma saniatigut silaannaap allanngoriartornerata inuusaaserput allanngortinnissaanut siorasaarpaa aamma soorunami takornariaqarnerup ineriartornera ingerlanneqarnera. Qanoq ililluta ingerlatiinnarsinnaavarput sinerissami amerlavallaanik inisimasoqarnera, piffissap sivikitsup iluani immap qaffakkiatornera 17 – 25 cm naatsorsuutigineqarpat? Akissut piujuaannartitsinermiippoq, tunisassiornermi allanngortitsinermiippoq (siunnersuutininik, tikitassanik, ukiup qanoq ilinera najoqqutaralugu piffissat) aamma unammilligassarsuup ataatsimoorluni aaqqinniagassap ataqatigiinnera. Takornariaqarnermut siorasaarutit assigiinngitsut pissutigalugit, maanna piffissanngorpoq qanoq iliuseqarnissamut aamma kinguartitsinnaanngilagut.

Qulaani innersuussutit taaneqartut eqqarsaatigalugit aamma World Tourism Organisationip² piujuaannartitsineq tunngavialugu takornariartitsinerup nassuiaataa malillugu nioqqutissanik allattuiffiliorsimavugut, tikitassat EcoBrandimik ilisarnaatillit pigisariaqagaannik, taassuminnga CSTN ineriartortitsisimavoq:

- Takornariartitsinerit pinngortitamik tunngavillit tamarmik, tassani takornariat annerpaamik patsisaat pinngortitamik aammattaaq kulturitoqqanik takuniaaneq pingaartitsinerlu.
- Nioqqutissat neqeroorutigineqartut sumiiffimmi sananeqarsimassapput.
- Ilinniartitsinermik nassuiaanermillu imaqassaaq.
- Nalinginnaasumik angalatitsisartunit ataatsimik ukkataqartumit inunnt ikittunut aaqqissuussaassaaq, aamma misigisassaq inunnt taakkununga suliaassaaq. Tikitassani suleqatigiit kiffartuussinermik neqerooruteqartut mikisuugajupput sumiiffimmilu najugalinnit pigineqarajullutik.
- Pinngortitamut aamma avatangiisinut kulturimut inuiaqatigiinnullu tunngasunut ajortumik sunniuteqarnera millisarneqassaaq. Sumiiffimmi najugaqartunut ileqqinullu ataqqinnittuovoq.
- Pinngortitap sunnerneqanngitsup aserfallatsaalineqarnera ikorfartorpaa:
  - Inuiaqatigiinnut tikeraartitsisunut, kattuffinnut oqartussanullu pinngortitap sunnerneqanngitsup pigiinnarniarlugu siunertalinnut aqutsisunut aningaasatigut iluaqutaasunik pilersitsineq;
  - Sumiiffimmi inuiaqatigiinnut sulinermut isertitassanullu periarfissanik allanik pissarsisitsineq;
  - Sumiiffimmi najugalinnut takornarianullu pinngortitap kulturikkullu pingaartitaanik pigisaqaannarnissamik ilisimasaqarnerulerneq.

Angalatitsisartut, unnuisarfiit, takornariat il.il. angalanerit avatangiisit ajoqusernaveernissaannut iliusii annikissinnaapput:

- Iliusissaq avatangiisinik ajoqusiinaveersaartoq. Pisariaqartitanik misissuineq, unammillernartunik periarfissanillu suussusersineq, anguniagaqalernerq aamma iliuitsinik ersarissumik nassuiaaneq.
- Nunami ataatsimi tikitassanik neqerooruteqarneq. Imaluunniit allamut aqqusaaqqaarani tikissinnaaneq, tikitassanik toqqaannarluni timmisartumik tikiffigineqarsinnaasunik neqerooruteqarneq.
- Meqqinik avatangiisinik illersuisunik suliaqarneq.
- Sumiiffimmi sanaanik neqerooruteqarneq aamma sumiiffimmi takornarianik nassuiaasartumik sulisoqarneq.
- Imermik atuinermik annikillisaaneq.
- Plastikkimik piffissaq eqqorlugu atuiunnaarneq aamma atoqqiineq.
- Kigaallagit: Angallassineq pinaveersaarniarlugu tikitassaq ataasiinnaq ukkatariuk.
- Tikitassanik inoqarpallaanngitsunik toqqaaneq.

5. PILERISAARINERMI ATORTUT

Pilerisaarineq iliuusissamik imaluunniit tuniniaanissamik misissueriaasiuvoq, naleqalersitsinermik ujartuisoq aamma pisisartup piumasaanik naammassinnikkusulluni ujartuisoq. Pilerisaarinikkut nioqquteqarfimmik ujaasisarputit, pilerisaarisarputit aamma isumaginnittarputit.

Nioqqutinut imaluunniit takornarianut kiffartuussinernut tuniniaanissamut periarfissarsiuussineq pingaaruteqarpoq. Taamaattumik pilerisaarinermit iliuusiliorneq iluaqutaassaaq.

Tulliuttut tassaapput malitassat, sungiusaatit aamma atortut pitsaanerusumik pilerisaarinermi iliuusiliornissamut ikiorsiissutit.

Pilerisaarinermi P-it arfineq pingasut

Teknikkip taassuma ikiussavaatit pilerisaarinermi iliuusiliornermi immikkoortut pingaarutillit ikittunnguit ilisarinissaanut:

- **Tunisassiaq(product):** Nioqquteqarfiup piumasaqaataanik naammassininnissamut pingaaruteqartuuvoq. Tassa imaappoq illit suliffeqarfittut taakku ilimasuutaat piviusunngortinniarlugu neqeroorutigisinnaasat. Ullutsinni nioqqutissiaq kiffartuussinerluunniit nassuiarneqaraangat atuisut pisariaqartitaat kajumissusiilu pingaartinneqartarput.
- **Sumiiffik(place):** Aningaasannanniarfimmuut tunngassuteqarpoq, tassani ilaallutik sumiiffia, onlinekkut pisiniafik il.il. Siammartiterinermi iliuusissap siunertaraa pisisartunngorsinnaasut nioqqutissamut kiffartuussinermulluunniit ajornannginnerusumik isernissaannut ikiornissaat.
- **Aki(price):** Akip aalajangernissaa pingaaruteqartorujussuuvoq, pissutsit assigiinngitsut apeqqutaasarmata, soorlu sinneqartoorutissat amerlassusii, aningaasaqarnikkut anguniakkat, suut soqutigineqarnerusut sammivii il.il.
- **Pilerisaarutigineqarnera(planning):** Nioqqutip kiffartuussinerulluunniit piginnaasaanik iluaqutaanillu ilisimasaqarnerulernissaq anguniarlugu siammarterineq.
- **Inuit(people):** Pilerisaarisooqarsinnaanngilaq tuniniaasoqarsinnaananilu inoqanngippat. Taakku piginnaasaqarluartuupput taassuminnga naleqarluartilernissaanut.
- **Uppernarsaat takuneqarsinnaasoq(physical evidence):** Ajornanngitsumik atuisup takusinnaasaa, attorsinnaasaa aamma misilissinnaasaa.
- **Iliuuseq(process):** Ilisarnaatip naleqartitallu tunuliaqutigalugit atuisup misigisaqarneranut tunngavoq.

- Piginneqatit(partners): Pilerisaarinermi iliuusissami anguniakkatit sukkanerusement angunissaanut peqatigisavit ikiussavaatsit.

TAM, SAM og SOM

Periuseq taanna atorlugu nioqquteqarfiup angissusianik pisisartunillu suussusersiniaaninni misissuininnilu ikiussavaatit.

Nioqquteqarfik tassaavoq nioqqutivit atuisartui pisisartuilu (massakkut siunissamilu pisisartussat) tamarmik.

Pisartuq tassaassaaq inuk suliffeqarfilluunniit nioqqutinnik kiffartuussinernilluunniit pisisoq. Pisartut naammattoorsinnaasatit pingaarnepaat tatiginnittuupput imaluunniit uteqqittuartuupput, eqqarsaqqaaratik iliuuseqartartuupput, pisariaqatunik tunngavillit, akikillisanik imaluunniit immikkut neqeroorutinit aqunneqartut aamma pisartut tammartajaartut.

TAM, SAM og SOM nioqquteqarfiup periarfissaanik missiliuussinermi siullermi ikiussavaatsit.

- TAM - Total Addressable Market: Nioqquteqarfigisinnaasamat tamarmut tunngasuvoq. Ukiumut kaaviiartitsinissap missingersorneraa niuernerme periarfissannik takutitsisoq.
- SAM - Served Available Market: Qulaani taaneqartup immikkoortua, nioqquteqarfigisinnaasaq imaluunniit siunissami ungasikannersumi kiffartuussinnaasat niuernerme iliuusissat pioreersoq atorlugu.
- SOM - Serviceable Obtainable Market: SOM SAM-ip immikkoortoraalla, taassuma nioqquteqarfik anguniagaq takutippaa. Maanna nioqqutissamik pisisusaanersut naliliisuvoq.

Positionering (nioqqutissap, suliffeqarfiup brandilluunniit unammillertinit assigiinngissuseqalersinneqarnera)

Brandip isigineqarnera pitsaasoq pilersinnissaa kisimi pingaaruteqanngilaq; positionering atorlugu atuisut isaanni innersuussissaatit.

Positionering taanna pilersinneqarpoq atuisut ataasiakkaarlutik aamma unammillertinut sanilliullugu paasinnittarnerat imaluunniit isiginnittaasiat tunngavigalugit.

Taamaattumik positioneringimut iliuusissaliorneq suliaavoq ilisarnaatip nioqqutissalluunniit, maanna isigineqarneraniit kissaatigisamut inissinnissaanut ineriartortinneqartoq.

Positioneringimut iliuusissat amerlasuujupput:

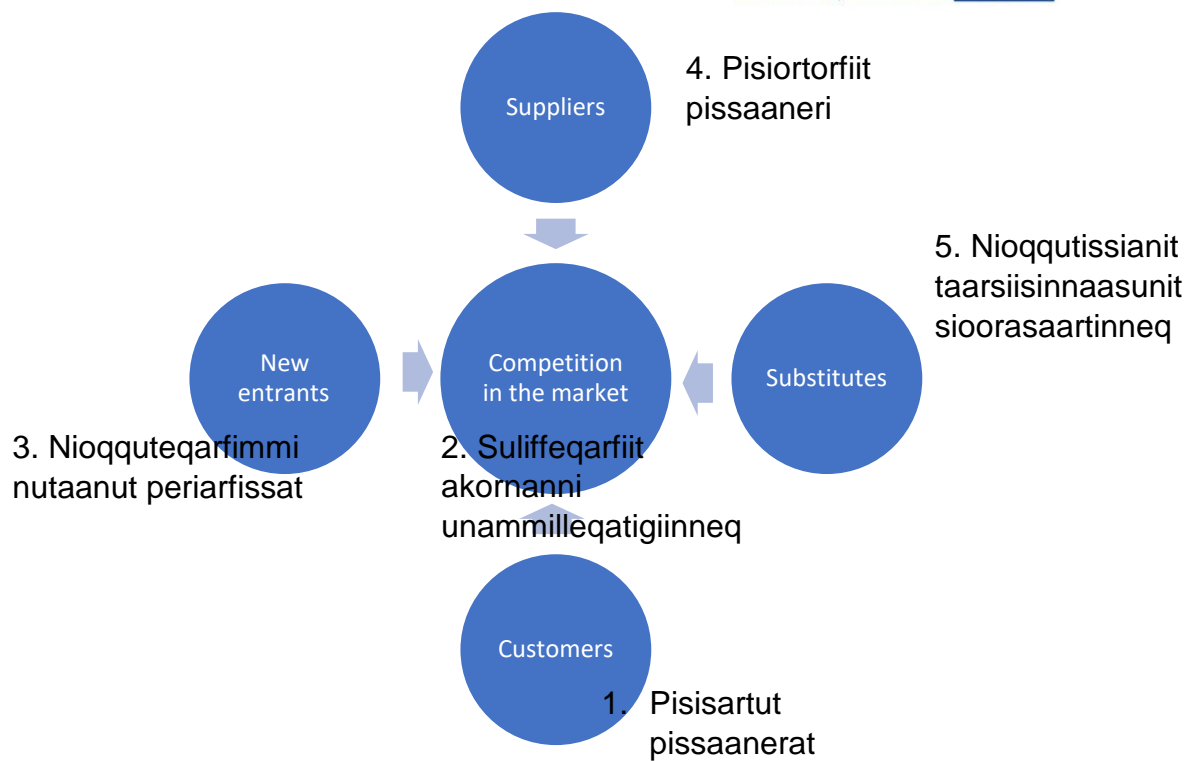
- Piginnaasamut assigneqanngitsumut kinguneqartumik tunngaveqartoq.
- Pitsaaqutai ersarissakkit.
- Allat misilittagaannik tunngaveqarpoq.
- Atuisunik, ilisarnaatinik immikkut ittunik piumasat aamma iluaqutit tunngavigalugit immikkoortitikkanik tunngavilik.
- Unammilleqatigiinnermi pitsaaqutininik ersarissaaneq.
- Pitsaassuseq akilu ukkatarineqarput.

Porterip nakooqutai tallimat

Nioqqutissat kiffartuussinerilluunniit nioqquteqarfimmi kisiartaanngilaq; nioqqutissiaqassaaq assingusunik piginnaanilinnik atuuffeqartunillu, unammillersinnaasunik akilinnik il.il. Taamaattumik pingaaruteqarpoq unammilleqatigiineq pillugu misissueqqissaarnissat.

Atortup uuma suliffeqarfiutivit unammillersinnaassusiata nutaaliorneratalu nalilernissaanut ikiussavaatit.

Porterip nukingi tallimat suuppat?

Pisisartut pissaanerat

Ikittuinnarnik pisisartoqaruit imaluunniit aaqqissuulluarsimappata qanoq akileerusunnerlutik, pitsaassuseq aamma kiffartuussinerit tungaasigut isumaqatigiissusiorsinnaaneri aarleqqutigisinnaavat. Tamanna aarlerinartuuvoq aki suliffeqarfiup akuersaarsinnaasaanit akikinnerunissaa ilimanarsinnaammat.

Pisiortorfiit pissaaneri

Pisiortorfiit aaqqissugaanerat pitsaaneruppat nioqquteqarfik kajuminnarnerusaaq.

Suliffeqarfiit pisiortorfiillu akornanni pissaaneqarniuttoqarneq aallartissinnaavoq pisiortorfiit nioqqutissaatik akitsorniarunikkit. Iluaqtit allanngortarput periarfissat amerlippata aamma annaasassat ikippata suleqatigiinneq unippat.

Nioqquteqarfimmi nutaanut periarfissat

Tassani nioqqutissanut nutaanut aporfiit nalilersorneqartarput. Suliffeqarfivit inissisimaffiani nioqquteqarfimmut iserniarneq ajornannginneruppat sioranartooq annerussaag.

Aporfiit pingaarnerit tassaapput: Nioqqutissat assigiinngitsukkaat, aningaasaliinerit, (aallartinnermi aningaasanik amerlasuunik pisariaqartitsineq aporfiuvoq angineq) imaluunniit inatsisitigut aporfiit.

Nioqqutissanit taarsiinnaasunit siorasaartinneq

Unammilleqatigiinnerup apeqqutaatittarpaa nioqqutissat qanoq annertutigisumik taarserneqarsinnaaneri. Nioqqutissat assigiit amerlappata akilersinnaassusia appasinnerussaag akitigut killilersuinerit pissutaallutik.

Suliffeqarfiit akornanni unammilleqatigiinneq

Siuliani nukingit kinguneraat. Unammilleqatigiinnerup imminut akilersinnaassuseq nassuiartarpaa aamma uani, nioqquteqarfimmi allaaneruniarluni iliuusissat pilersinneqartarput.

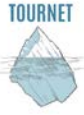
McKinseyip iliuusissiornera

McKinsey Matrix atortuuvoq nioqqutissaq kiffartuussinerluunnit nalilerniarlugu allanngorartut assigiinngitsut tunngavigalugit, positioneringimik avitsisoq piffissami ungasinnerusumi nioqquteqarfimmi pilerinassusia aamma unammillersinnaassusia eqqarsaatigalugit.

Naliliinerup taamaattup inenera tassaavoq nioqqutissiavit kiffartuussinerpilluunniit sumi inissisimanerata uppernarsilluarnissaa aamma **nioqquteqarfimmiiginnarnissaa isumatsialaanersoq.**

Takussutissaq tulliuuttoq atorneqarsinnaavoq allanngoraatit pingaarnerpaat nalilernissaannut, taakku tassaapput inernivik.

ALLANNGORARTUT		Naliliineq (1, 2 imlt. 3)	Naliliineq				TAMAKKERLUGU naliliineq	Katinnera	Nalinga naleq- qiuunneqarsinnaasoq
			-1	0	1	Na li			
INUUSSUTSARSIORNERMI PILERINASSUSIA	Nioqquteqarfiup angissusia		Miki-soq	Akun-nattoq	Angi-sooq		0	0	
	Nioqquteqarfiup ukiumoortumik qaffariarnera		Anni-kitsoq	Akun-nattoq	Anner-tooq		0		
	Tuniniaaneq ukiup qanoq ilineranik aalajangersarneqartoq		Angi-sooq	Akun-nattoq	Miki-soq		0		
	Akitigut malussarissuseq		Anner-tooq	Akun-nattoq	Anni-kitsoq		0		
	Nunat assigiinngitsut akornanni unammilleqatigiineq		Anner-tooq	Akun-nattoq	Anni-kitsoq		0		
	Teknikkikkut ineriartorneq		Angi-sooq	Akun-nattoq	Miki-soq		0		
	Inatsisitigut aalajangersakkat		Angi-sooq	Akun-nattoq	Miki-soq		0		
	Akilersinnaassusiata agguaqatigiissinnera		Angi-sooq	Akun-nattoq	Miki-soq		0		
	Avatangiisit pillugit aalassassimaarnera		Angi-sooq	Akun-nattoq	Miki-soq		0		
	Iserniarluni aporfiit		Miki-soq	Akun-nattoq	Angi-sooq		0		

SULIFFEQARFIUP UNAMILLERSINNAASSUSIA	Nioqquteqarfimmi pissarsiaq	Miki-soq	Akun-nattoq	Angi-sooq	0	0
	Tuniniaanermi qaffakkiartorneq	Anni-kitsoq	Akun-nattoq	Anner-tooq	0	
	Pisisartut tatiginassusiat	Miki-soq	Akun-nattoq	Angi-sooq	0	
	Isummat piginnaasallu nunanut tamanut tunngatitat	Miki-soq	Akun-nattoq	Angi-sooq	0	
	Siammarterinermermi aaqqissuussaaneq	Miki-soq	Akun-nattoq	Angi-sooq	0	
	Teknikkikkut inissisimaneq, R&D-piginnassat	Miki-soq	Akun-nattoq	Angi-sooq	0	
	Aningaasaqarnikkut isumalluutit aamma taakkunannga pissarsisinnaaneq	Miki-soq	Akun-nattoq	Angi-sooq	0	
	Nioqqut/kiffartuussineq, pitsaasuseq aamma isigineqarneq	Miki-soq	Akun-nattoq	Angi-sooq	0	
	Aningaasartuuteqassuseq akerlia unammillersinnaasuseq	Angi-sooq	Akun-nattoq	Miki-soq	0	
	Pitsaassutsimut/akimut tunngasut	Miki-soq	Akun-nattoq	Angi-sooq	0	
	Akilersinnaassuseq	Miki-soq	Akun-nattoq	Angi-sooq	0	
	Nioqqusiorsinnaassuseq	Anni-kitsoq	Akun-nattoq	Anner-tooq	0	

Taamaattumik McKinsey Matrix marlunnik naleqqiiffeqarpoq: Sanimukartoq unammilleqatigiinneq: Ammukaartoq nioqquteqarfiup pilerinassusia. Tamarmik nalilerneqassapput: Angisooq/annertoq, akunnattoq, mikisoq/annikitsq.

Inernerit malunnarnerpaat tassaapput:

**PILERINASSU-
SEQ**

Angisooq	Marloriaat imlt. soqanngitsoq	Ineriartorneq	Naatiuk
Akunnattoq	Eqqarsaqqinneq	Aaqqissuusseqqin- neq	Ingerlaguk
Mikisoq	Asoorussineq	Pitsaasumik ingerlariaqqinneq	Katersigit
	Annikitsoq	Akunnattoq	Annertoq

**UNAMMILLER-
SINNAASUSEQ**

- Pilerinassuseq annikitsippat aamma unammillersinnaassuseq annikitsippat unittariaqarputit tunniutiinnarlutilluunniit.
- Nioqquteqarfimmi pilerinassuseq annikippat aamma unammilleqatigiinneq annertuppat tunuarsimaartoqassaaq. Innersuutigineqarpoq positionering taannaasoq pigiinnarnissaa aningaasaleerujussuanngikkaluarluni.
- Nioqquteqarfimmi pilerinassuseq annertuppat aamma unammilleqatigiinneq annikippat toqqagassaq pitsaanerpaaq tassaassaaq qulartumik ineriartortitsineq. Allatut oqaatigalugu mianersortumik aningaasaliigit, periarfissanik imminut akilersinnaasunik ujaasiutigalutit.
- Nioqquteqarfimmi pilerinassutsip angisuup aamma unammilleqatigiinnerup annertuup takutippaa iliuusissamik anguniagaqarluatumik peqartariaqartutit.
- Sinneri sulis misissueqqissaarnermik pisariaqartitsipput, pointit misissornerini ingerlanneqarsinnaasut.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

TOURNET

**Takornariartitsinermut piujuaannartitsisumut
sumiiffiit akimorlugit takornariaqarnermi
attaveqarfiit**

**Cross-sectoral networks for sustainable
tourism**

2019-1-DK01-KA202-060287

<https://tournetproject.eu/>

“Saqqummersitap uuma ineriartortinneranut Europæiske Kommisionip
tapiinera saqqummersitap imaata akuersissutigineranut
isumaqataanerannulluunniit attuumassuteqanngilaq. Imaa tassaaginnarpoq
atuakkiortup eqqarsaatai aamma Kommissioni imaata kingusinnerusukkut
qanoq atorneranut akisussaatinneqarsinnaanngilaq.”